12 МАР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 47 (10.043). ● 1991 йил 7 март ● пайшанба ● Баҳоси 6 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВ Г. КОЛЬ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

5 март куни кечқурун Президент ва канцлер телефон орқали боғландилар. Совет — Герман шартномалари тасдиқланганлиги тўғрисидаги мулоҳазаларини ўртоқлашдилар. Г. Коль СССР Олий Кенгаши ана шу шартномаларнинг учтасини тасдиқлаганлигини юқори баҳолади. Бу икки халқ муносабатларида янада олға силжишга эришиш учун жуда катта аҳамиятга эга. М. С. Горбачев мазкур ҳужжатни соғлом фикрнинг ифодаси, бундай ҳужжатлар муносабатларнинг янги даражасини мустаҳкамлашини тушуниш сифатида таърифлади. Шартномаларнинг тасдиқланганлиги одамларнинг Германия билан СССР ўртасидаги ҳамкорликда юзага келган мутлақо янги тарихий жараённинг мустаҳкамлигига ишончини акс эттиради.

Форс кўрфазида урушнинг тугаши билан боғлиқ масалалар, икки томонлама иқтисодий алоқаларнинг баъзи жиҳатлари ҳам тилга олинди.

(ТАСС).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

5 март куни КПСС Марказий Комитетида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, республика, вилоят ва ўлка партия комитетлари биринчи котибларининг кенгаши бўлди. Кенгаш қатнашчилари мамлакатдаги вазият, бўлажак референдум, иқтисодий масалаларни ҳал этишда партия ташкилотлари ролини ошириш юзасидан фикр алмашдилар. Сўзга чиққан кишилар меҳнаткашларнинг манфаатларини, мамлакат бирлигини, миллатлараро можаролар тўхтатилишини, тангликдан чиқишни таъминлашни ҳимоя қилишга қаратилган барча тадбирларни қўллаб-қувватладилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

(ТАСС).

СССР КОНСТИТУЦИЯВИЙ НАЗОРАТ КОМИТЕТИДА

СССР Олий Кенгаши иттифоқдош жумҳуриятлар давлат ҳокимияти олий идораларининг 1991 йил 17 март куни ўтказиладиган СССР референдумига тегишли ҳужжатларининг қонунийлиги тўғрисидаги масалани муҳокама этишни таклиф қилганлиги муносабати билан СССР конституциявий назорат комитети баёнот қабул қилди. Баёнотда СССР фуқароларига уларнинг референдумда қатнашиш ҳуқуқларини эркин амалга оширишга бевосита ёки бавосита халақит қилувчи ҳар қандай ҳужжатлар СССР Конституциясига зид эканлиги уқтирилади.

(ТАСС).

«АНГРЕН» ҚАЙИҒИ

ЭЛКЕИ 60 йиллиги номидаги «Узбекрезинотехника» заводининг учинчи цехи меҳнат жамоаси резина қайиқларининг янги турини ишлаб чиқара бошлади. Ишлаб чиқарилган бу маҳсулотга «Ангрен» номи берилди.

У. ЖЎРАЕВ.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ МАҚОМИ ТЎҒРИСИДА

Фан-техника сиёсатини шакллантириш ва амалга оширишда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўрни ва аҳамиятини кучайтириш, фундаментал тадқиқотларнинг савияси учун масъулиятни ошириш, илму зиё салоҳиятини сақлаб қолиш ва бойитиш ҳамда эркин ва самарали илмий ижодкорлик учун замонавий ташкилий тузилишни вужудга келтириш мақсадида:

1. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон ССР қонунлари ва ўз устави асосида иш кўрадиган ўзини ўзи бошқарувчи мустақил ташкилот сифатидаги мақоми белгилаб берилсин.

2. Фан ва техниканинг илғор йўналишларига, республика ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришга, шунингдек давлат буюртмалари ва шартномаларига асосланиб, у республиканинг фундаментал ва энг муҳим амалий тадқиқотлар дастурини ишлаб чиқади. У давлат ва бошқа ташкилотларнинг аралашувисиз ўз қарамоғидаги илмгоҳлар, бўлимлар, лабораториялар ва бошқа бўлинмаларнинг самарали ишлашини таъминлайди, республика халқ хўжалиги тармоқларида олинган натижалардан тезроқ фойдаланилишига кўмаклашади, илмий кадрларни тайёрлайди, шунингдек СССР Фанлар академияси билан, иттифоқдош республикаларнинг Фанлар академиялари билан шартнома асосида ўзаро алоқа ва ижодий ҳамкорлик қилади, халқаро илмий-техникавий алоқаларни ривожлантиради.

3. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ихтиёридаги асосий фондлар ва бошқа давлат мол-мулки қайтиб олмаслик шарти билан унинг мулки қилиб топширилсин. Ўзбекистон ССРда мулкчилик тўғрисидаги Қонун асосида уларнинг мақоми ва улардан фойдаланиш тартиби белгилаб қўйилсин.

4. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг таклифларига асосланиб, ҳар йили умуман академия бўйича илмий тадқиқот ва бошқа ишларга бўладиган харажатларнинг ҳажми, маблағнинг энг кўп миқдори ва иш ҳақи фонди белгилансин, бунда фундаментал илмий тадқиқотларни шу мақсад йўлида бюджетдан пул билан таъминлашни сақлаб қолиш, фан-техника тараққиётининг республика учун устивор йўналишларини рағбатлантириш назарда тутилсин.

5. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг раёсати бир ой муддатда ушбу Фармонни амалга оширишга оид қарор лойиҳасини ишлаб чиқиб, белгиланган тартибда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг муҳокамасига тақдим этсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 5 март.

ИЛМИЙ ИМКОНИЯТ— РЕСПУБЛИКАГА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

5 март куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовнинг жумҳурият олимлари билан учрашуви бўлди.

Учрашувни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти М. С. Салоҳиддинов очди. Бўлиб ўтган суҳбат чоғида фундаментал ва амалий фанларни ривожлантириш билан боғлиқ энг муҳим муаммолар, шунингдек ижтимоий-сиёсий, ижтимоий-иқтисодий турмушнинг кўпгина жиҳатлари кўриб чиқилди.

Республика Фанлар академиясининг мақомига, академиянинг янги уставига тааллуқли масалалар батафсил муҳокама қилинди. Ўзбекистон Фанлар академияси ҳақиқатан ҳам мустақил ва ўзини ўзи бошқарадиган бўлиши, илм-фан ва техниканинг истиқболли йўналишларини назарда тутиб тадқиқотларни ривожлантиришнинг республика дастурини ишлаб чиқиши зарурлиги айтиб ўтилди. Республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришнинг, Ўзбекистонда ижтимоий тараққиётнинг устивор вазифаларини эътиборга оладиган, янги ғояларни рўёбга чиқарадиган мавзулар зарурлиги таъкидланди. Ҳозир олимлар ҳал этилиши лозим бўлган барча муаммолар орасидан энг муҳимини танлай билишлари лозимлиги қайд этилди.

Илм-фанга янада илғор, қайишқоқ тузилма даркор. Муваққат лабораториялар ва муваққат ижодий бирлашмаларни ташкил этишни кенг йўлга қўйиш, конструкторлик бюроларини шартнома асосида жалб этиш зарур. Бозорга ўтиш пайтида фан-техника тараққиётига тўсқинлик қиладиган системани ўзгартириш, ғоялар, ишланмаларнинг соғлом рақобатини ривожлантириш керак.

Учрашувда республика Вазирлар Кабинети Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг қарори

ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА БЕРУНИЙ (АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ) НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ ТЎҒРИСИДА

Фан, техника ва маданиятга катта ҳисса қўшадиган илмий тадқиқотларнинг савиясини, республика иқтисодий ва ижтимоий тараққиётини жадаллаштиришга меҳнаткашларнинг ижодий куч-ғайратларини сафарбар этишда давлат мукофотларининг аҳамиятини янада ошириш мақсадида Вазирлар Кабинети қарор қилади:

1. Фан ва техника соҳасидаги энг салмоқли ишлар учун Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги ҳар бири саккиз минг сўмдан олтита Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти таъсис этилсин.

2. Мазкур мукофотни бериш соҳасидаги иш Ўзбекистон ССР Вазирлар Кабинети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети зиммасига юклатилсин.

3. Қуйидаги низомлар:

Фан ва техника соҳасидаги Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти тўғрисидаги;

Ўзбекистон ССР Вазирлар Кабинети ҳузуридаги фан ва техника соҳасидаги Беруний (Абу Райҳон Беруний) номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети тўғрисидаги низомлар, шунингдек комитетнинг таркиби тасдиқлансин.

Вазирлар Кабинетининг Раиси

И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДАГИ БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети маълум қиладики, шу мукофотни олиш учун тақдим этиладиган ишлар ҳар бир тоқ йилнинг 1 апрелигача қабул қилинади. Мукофотлар 1991 йилдан бошлаб берилади.

Бу йил ишлар 1991 йил 1июнгача қабул қилинади.

Мукофотга кўрсатиш шартлари билан боғлиқ бўлган ҳамма масалалар юзасидан қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 70-уй, 301-хона. Телефон: 33-74-82.

Ғалаба муборак

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов тошкентлик спортчи Василиса Семенчук ва унинг устози Дмитрий Кавуновни фристайл бўйича жаҳон чемпионатида қозонилган ғалаба билан самимий қутлади. Лейк-плэсид қор трассасида Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия илмгоҳининг битирувчиси чанғи акробатикасида қозонган ғалабаси учун олтин медаль билан тақдирланди. Бу — совет спортчилари мамлакатимиз учун янги шу спорт тури бўйича ҳозирга қадар олган энг юксак мукофот бўлди.

Бу мусобақада республикамиз вакиллари сифатида қатнашган чемпионат иштирокчилари Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетида қабул қилинди.

Жаҳон чемпиони ва унинг устози совет спортчиларининг фристайл бўйича шундай катта мусобақалардаги дастлабки чиқишларидан олган таассуротларини ўртоқлашдилар, курашнинг қандай борганлиги тўғрисида гапириб бердилар. Суҳбатда республикада фристайлни ривожлантириш муаммолари — уни оммалаштириш, базасини мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш хусусида гаплашилди. Спортнинг бу гўзал ва қизиқарли тури Ўзбекистон шароитида кенг тарқалиши ва янги ютуқлар қўлга киритилиши мумкинлиги таъкидланди.

(ЎзТАГ).

Наврўз йўқламаси

● БЕКОБОД РАЙОНИ

Бу йилги Наврўз шодиёналарига вилоятимиз шаҳар ва районларида ўзгача бир шукуҳ билан тараддуд кўрилмоқда. Янги ҳосил йилининг бошланиши — баҳор байрамини ҳар йилгидан ўзгачароқ, кенг кўламда нишонлаш кўзда тутилаётир. Шарқимизнинг энг қадимий, энг файзли, энг ажойиб байрами — Наврўзга жойларда қандай тадорик кўрилаётганини муфассал ёритиб бориш мақсадида рўзномамизда «Наврўз йўқламаси» рукнини очишга жазм қилдик. Бу рукн остида Наврўзга тайёргарлик ва уни ўтказиш борасида шаҳар ва районларда, хўжалик, корхона ва муассасаларда, турар-жойларда амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот бериб бориш ниятидамиз.

Наврўз йўқламасини биринчи бўлиб Бекобод райони бошлаб беради. Район партия қўмитаси биринчи котиби, халқ депутатлари район кенгаши раиси Жаҳонгир Жўраевич Шарипов мухбиримиз билан суҳбатда қуйидагиларни маълум қилди:

УМУМХАЛҚ ШОДИЁНАСИГА АЙЛАНАДИ

Бекобод районида бу йил Наврўз байрамини катта шодиёна сифатида нишонлашга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Шу мақсадда бу умумхалқ тўйига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий комиссияси тузилди.

Комиссиянинг дастлабки йиғилишларидаёқ районда Наврўз тадбирларини кенгроқ нишонлаш учун бор имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш керак деган қарорга келинди. Бизда байрам тантаналари 18 март куни район марказида бошланади. Бу ерда ҳар бир хўжалик ўзи учун ажратилган жойни безаб, баҳор шодиёнасига келтирган тўёналарини кўз-кўз қилади.

БАЙРАМ МЕҲМОНЛАРИ

Районда истиқомат қилаётган асосий миллат вакиллари — ўзбеклар, тожиклар, қозоқлар, қирғизлар, туркманлар, озарбайжонлар, руслар павильонларини қуриш мўлжалланаяпти. Зеро, Наврўз фақат ўзбекларнинг эмас, балки барча миллатлар байрами — байналмилал шодиёнадир.

Бекободликларнинг бирор хурсандчилиги қўшни ҳудудларда яшовчи биродарларисиз ўтмаган. Бу галги баҳор тантаналарига ҳам Тожикистоннинг ёндош Масчоҳ, Нов, Ўратепа, Пролетар, Зафаробод районлари, шунингдек Бекобод шаҳри, Бўка ва мусобақадош Пискент райони вакиллари таклиф қилинди.

Байрам дастурининг ранг-баранг бўлишига интилишяпти. Шу куни хўжаликлар сайилгоҳда сумалак пиширишади, турли томошалар, концертлар уюштирилади, дорбозлар хизматда бўлишади. Миллий кўнгилочар ўйинларга ҳам катта ўрин берилган. Ҳатто, қўчқор уриштириш ҳам кўзда тутилган.

Районда Наврўз шодиёналари фақат бир кун ўтказилмайди. Марказдаги тадбирлар фақат бошланиши. 20—21 март кунлари барча хўжаликлар ўз ҳудудларида, турар жойларда кенг кўламда Наврўзни нишонлайдилар. Баҳор байрами чинакам умумхалқ шодиёнасига айланади.

ҚАРДОШЛИК ХИЁБОНИ

Айни кунларда Наврўз тараддудини кўриб район бўйича барча хўжаликларда, аҳоли турар-жойларида шанбаликлар уюштирилаяпти. Баҳорги юмушлар бажарилиб, кўчаларга оройиш берилаяпти, қабристонлар тозаланмоқда, кўчатлар экилаяпти...

Бундан икки йил муқаддам асос солинган Дўстлик боғи бу йил янада кенгайтирилади. Бекободликларнинг Зафар марказида каттагина қардошлик хиёбони очиш ниятлари ҳам бор.

МЕҲР-ШАФҚАТ ЖАМҒАРМАСИ ОЧИЛДИ

Ўтган йили Наврўз байрами арафасида Бекобод районида меҳр-шафқат жамғармаси ҳисоби очилиб, унга район аҳли баҳоли-қудрат ҳисса қўшганди. Ўшанда жамғарма ҳисобида 42 минг сўм пул тўпланган ва бу маблағдан кам таъминланган, ёрдамга муҳтож 43 оилага моддий мадад берилган эди.

Мана бу йил ҳам Наврўзга тараддуд кунларида мазкур жамғарма ҳисоби қайтадан очилди. Зафар агросаноат банкидаги бу ҳисобга тушган пуллар райижроқўм қошида ишлаб турган махсус комитет тасдиқлаган рўйхат бўйича тақсимланади.

ХОТИРА КИТОБИ ЁЗИЛМОҚДА

Наврўз арафасида ёдда қоладиган воқеалардан бири район Хотира китобини яратишга киришилганидир. Бу хайрли ишга уруш ва меҳнат фахрийлари район кенгаши бел боғлади. Яқинда мазкур кенгаш Улуғ Ватан уруши йилларида жангларда ҳалок бўлган ёки бедарак кетганлар ҳақида маълумот тўплашга ёрдам беришни сўраб район аҳлига мурожаат қилди.

Жамоатчилик кўмаги билан Бекободнинг асл фарзандлари — юртдошларимиз номлари тикланади. Ғалабанинг 50 йиллиги байрами нишонланадиган кунгача Хотира китоби тайёр бўлади.

Бу йил Бекобод райони меҳнаткашлари Наврўзни ҳар галгидан кўра кенгроқ, мазмунлироқ, эсда қоладиган қилиб нишонлашга аҳд қилганликлари ҳақида юқорида айтдик. Кўрилаётган тараддуд улар ўз аҳдларида тура олишларидан далолат бермоқда.

Наврўз йўқламаси

● 17 март—СССР референдуми куни ●

ҚУДРАТИМИЗ ОРТАДИ, МУСТАҚИЛЛИГИМИЗ-ЧИ?

ШУ кунларда истаган рўзнома ва бошқа ахборот воситаларига разм солманг, уларда албатта шу йил 17 март куни ўтказиладиган Бутуниттифоқ референдуми тўғрисидаги материалларга кўзингиз тушади. Дарҳақиқат бу ҳақда ҳозир жойларда анчагина ишлар олиб борилмоқда: округ, вилоят ва жумҳуриятлар бўйича референдум ўтказиш комиссиялари тузилди. Участкаларда эса Бутуниттифоқ референдумини ўтказиш учун тайёргарлик бормоқда. Тарғибот ва ташвиқотчилар аҳоли ўртасида СССР Олий Кенгашининг «ССР Иттифоқини сақлаб қолиш хусусида СССР референдумини ўтказиш тўғрисида»ги қарорини тушунтириш бўйича ҳаракатларни бошлаб юбордилар.

Маълум қарорда ССР Иттифоқини сақлаб қолиш учун референдум ўтказиш масаласи аниқ ифода этилган. Аммо жумҳуриятимиз сарҳадларидан келаётган турли хабарлар, одамлар билан қилинган мулоқот, кишиларнинг фикри бу ҳақда турлича эканлигини кўрсатди. Мен ушбу масала бўйича бир неча кишиларнинг фикрларини қоғозга туширдим.

Мансур ҚОРАХЎЖАЕВ— партия ва меҳнат фахрийси, Оҳангарон бинокорлик материаллари саноати техникумининг директори:

— Бизнинг қудратимиз бирликда. Менимча, буни исботлаш учун мисолларни узоқдан излашнинг ҳожати йўқ. Улуғ Ватан уруши йилларида агар Иттифоқимиз халқлари бир тан—бир жон бўлиб умумий душман — фашизмга қарши курашмаганида эди, бизни янчиб ташлаган бўлар эдилар. Ундан ташқари жумҳуриятимизда барпо этилган жуда йирик саноат корхоналарининг бино бўлишида наинки фақат русларнинг, балки қозоқлар, қирғизлар, гуржилар, арманилар, туркманлар, белорус ва бошқа қардош халқларнинг ҳам рад қилиб бўлмайдиган жуда катта ёрдамлари бор. Шундай экан, мен ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги референдумни қатъий ёқлаб овоз бераман.

Маҳмуд МУҲАМЕДОВ — 5-механизациялашган кўчма колоннанинг бош муҳандиси: Мен референдум ўтказиладиган 17-март куни мустақил демократик Ўзбекистон жумҳурияти учун овоз бераман. Агар синчиклаб қарасангиз, жумҳуриятимизнинг ҳозирги мустақиллиги, бу — чала мустақиллик. Иккинчидан, иқрор бўлиш керак, Марказий ҳукумат оғизда жумҳуриятимиз халқларига озодлик берсада, аслида биз қарамликда яшадик. Бу қандай мустақилликки, чет эл билан алоқа қилмоқчи бўлсак, албатта, Москва очиб берган «кичик дарча» орқали чиқсак, биронта чет элда ҳали ўзбек миллатига мансуб элчилар йўқ. Бу ҳам етмагандай, фалакка «чиқиб бораётган империализм ва капитализмнинг» вакиллари бўлган фаранглар, ҳиндлар, инглизлар ва бошқа халқларнинг вакиллари учирилса ҳам, ўзбек ҳали-бери учадиганга ўхшамайди. Ахир, бу бутун бошли бир миллатни кўр-кўрона камситиш-ку?! Биз СССР составида қолиб, яна ўша «бояги-бояги, бой хўжанинг таёғи» бўлиш учун референдумга овоз берамизми? Йўқ, менга энди бунақаси тўғри келмайди. Жумҳуриятимиз мустақил суверен давлат бўлиши керак. Мен ана шу мақсадлар учун овоз бераман.

Қурбон ЧЎЛПОНОВ — «Сантехлит» заводининг ишчиси: Референдум дегани нима ўзи? У сайловми ёки бирор бошқа нарсами? Сира ақлимга сиғдиролмайман. Кеча бу ҳақда бир неча ҳамкасбларимдан сўрадим, улар ҳам бир жўялик гап айтмадилар, ҳамонки сиз тушунтириб берар экансиз, фикрим бироз ойдинлашяпти, Ўзбекда айрилганни бўри ер, деган гап бор.

Раҳим ҚЎЙБОҚОВ — «Оҳангарон» совхози далачилик бригадасининг бошлиғи, сабзавоткор: менимча, қайси жумҳурият яхши ишласа, унинг халқи яхши яшаши керак. Бизда эса аксинча бўлаяпти. Чет эллардан жуда кўп озиқ-овқат маҳсулотлари, хусусан гўшт келтирилаётгани тўғрисида телевизорда кўрдим, аммо уларнинг бир грамми ҳам Ўзбекистонга келтирилмади, ёки россиялик депутатларнинг фикрича, жумҳуриятимиз аҳолиси жуда бой яшармиш, улар ҳам бойисин, ахир йиллаб қилинган мажлислар, олти ойлаб олиб борилаётган сессиялар, ҳар куни гоҳ у, гоҳ бу регионда қилинаётган митинглар, иш ташлашлар, намойишлар сира фойда бермадику, аксинча РСФСРда минглаб гектар ерлардаги ғалла ўрилмай, ёғин-сочинларнинг остида қолиб кетди, катта-катта регионлардаги картошкалар қор-ёмғирда чириди. Одамларни митингларни ўрнига шу ишларга жалб қиладиган раҳбарнинг ўзи топилмадику, биз референдумда «ҲА» деб овоз бериб, яна ўша митингбозлар билан бир сафда бўламизми? Менимча, бу томонларини бир ўйлаб кўрган маъқул.

Бойқўзи АБДИЕВ — Серго номли совхознинг бош чўпони: сўнгги пайтларда биз ставрополлик чўпонлар билан узвий алоқалар ўрнатган эдик. Улардан анча нарсаларни ўргангандик. Ҳеч ким миллий масалада ихтилоф қилмас эди. Ҳаммаси Россиядан бошланди. Шу жумладан қайта қуриш ҳам, миллатчилик ҳам. Яқинда узоқ сафарда бўлдим. Нима учундир аксари руслар бошқа миллат вакилларига худди уларнинг овқатларини қўлидан тортиб олгандай қарашди. Мен референдумда ўша миллатчиликка қарши овоз бераман.

Мен суҳбатда бўлган ўқитувчи Жуманазар Марғозиев, қурувчи Алибек Рустамов, отбоқар Бейсен Норов ва бошқалар ҳам шу йўсинда жавоб бердилар.

Бир нарсани эсдан чиқармаслик керакки, СССР Олий Кенгашининг ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги қарори айни пайтда қудратли ва демократик давлатни барпо этишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Бинобарин, референдумда овоз беришда қатнашадиган барча фуқаролар бу масалага, яъни ССР Иттифоқини сақлаб қолиш масаласига аниқ жавоб беришлари керак: ё «ҲА», ё «ЙЎҚ». Бошқа таклиф бўлиши мумкин эмас.

Одамлар билан мулоқотда мен яна бир нарсанинг гувоҳи бўлдим. Илгари сайловлар, турли умумиттифоқ ёки жумҳуриятда ўтказиладиган мана шундай сиёсий тадбирлар олдидан тарғибот ва ташвиқотчиларнинг катта отряди бу ишга сафарбар этиларди. Бугун эса референдум ўтказишга бир ойдан озроқ вақт қолишига қарамай нимагадир референдумнинг мақсадлари, талаблари, моҳияти тўғрисида одамларга тушунтириш ишлари жуда суст бораётир. Майли айрим зиёлилар бу нарсани бироз англар, аммо қишлоқлардаги ўқиш-ёзишни билмайдиган қариялар, бошқа кишилар нима қилишади? Агитпунктлар эса нимагадир бу ҳақда одамлар билан дурустроқ иш олиб бораётгани йўқ. Ваҳоланки, сўнгги 73 йил ичида референдум ўтказишдай умумхалқ сиёсий амали биринчи марта юз бераётир.

Референдум ўтказишнинг аниқ мақсади бор. ССР Иттифоқини сақлаб қолиш! Референдумда иштирок этадиган ҳар бир фуқаро бунга аниқ ва якдил жавоб бериш билан ҳар томонлама бу ишга тайёр бўлиши керак. Акс ҳолда турли англашилмовчиликлар келиб чиқиши мумкин. Тўғри, фикрларнинг номуштараклигини ҳеч ким инкор қилмайди. Бироқ коммунистлар бу соҳада ҳали ҳам оммани ўзларига ишонтира олишига имкониятлар бор. Одамларда эса ҳамон мен бир ҳадиксирашни кўраяпман: референдумнинг тасдиқланиши бюллетенига «ҲА» деб ёзсак, қудратимиз ортиши мумкин, аммо чинакам мустақиллигимиз-чи?

М. ҚАЮМОВ.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

БАНКЛАР ВА БАНК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

I БЎЛИМ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Банк тушунчаси**

Пул маблағларини жалб қилиш ҳамда уларни қайтаришлик, тўлашлик ва муддатлилик шартлари асосида ўз номидан жойлаштириш учун тузилган муассаса банкдир. Банк ҳуқуқий шахсдир.

2-модда. **Банк операциялари**

1. Банклар пул омонатларини қабул қиладилар ва жойлаштирадилар, кредитлар берадилар ҳамда жалб этадилар, мижозлар ва гумашта банкларнинг топшириғига кўра ҳисоб-китобларни амалга оширадилар ва уларга касса хизматини кўрсатадилар.

Банклар қонунга хилоф бўлмаган ва ўз уставларида кўзда тутилган бошқа операцияларни ҳам, жумладан қуйидаги операцияларнинг ҳаммасини ёки айримларини, чунончи:

а) мижозлар ва гумашта банкларнинг ҳисоб рақамини юритишни;

б) инвестицияга сарфланадиган маблағлар эгасининг ёки уларни тасарруф этувчиларнинг топшириғига кўра капитал маблағларни пул билан таъминлашни;

в) тўлов ҳужжатлари ва бошқа хил қимматли қоғозлар (чеклар, аккредитивлар, векселлар, акциялар, облигациялар ва шу кабилар) чиқаришни;

г) давлат тўлов ҳужжатлари ва бошқа қимматли қоғозларни харид қилиш, сотиш ва сақлаш ҳамда улар билан боғлиқ бўлган бошқа ишларни;

д) учинчи шахслар учун пул шаклида ижро этишни назарда тутувчи кафиллик, кафолат бериш ва бошқа мажбуриятлар олишни;

е) товарлар етказиб бериш ва хизмат кўрсатиш юзасидан келиб чиқадиган тўловни талаб қилиш ҳуқуқини олиш, бундай талабларнинг бажарилишини ва уларнинг инкассациясини таваккал қилиб ўз зиммасига олишни (факторинг);

ж) асбоб-ускуналар, транспорт воситалари ва бошқа мол-мулклар сотиб олиш ва уларни ижара шартлари асосида ўтказишни (лизинг);

з) чет эл валюталарини ташкилотлар ва фуқаролардан харид қилиб олиш ҳамда уларни сотишни;

и) СССРда ва чет элда қимматбаҳо металлар, табиий қимматбаҳо тошлар, шунингдек қимматбаҳо металлардан ҳамда қимматбаҳо тошлардан ясалган буюмларни харид қилиш ва сотишни;

к) қимматбаҳо металларни ҳисоб рақамларига ва омонатларга жалб этиш ҳамда жойлаштириш ва халқаро банк амалиётига мувофиқ равишда ана шу бойликлар билан боғлиқ бўлган бошқа операцияларни бажаришни;

л) мижозларнинг топшириғига кўра маблағларни жалб этиш ва уларни жойлаштириш, қимматли қоғозларни бошқариш ҳамда бошқа ишларни бажаришни;

м) банк фаолиятига боғлиқ бўлган масалалар юзасидан маслаҳатлар беришни амалга оширишлари мумкин.

2. Банклар СССР Давлат банки ва Ўзбекистон ССР Давлат банкининг топшириғига биноан Иттифоқ ҳамда республика бюджетларининг бажарилиши бўйича операцияларни амалга оширишлари шарт.

3. Банклар Ўзбекистон ССР Давлат банки ўз ваколати доирасида берадиган рухсатга кўра бошқа операцияларни бажаришлари мумкин. Мазкур моддада назарда тутилган операциялар муомалада бўлган пул бирликларида ҳам, чет эл валютасида ҳам ўтказилиши мумкин.

4. Банк операцияларини амалга оширишга ваколати бўлмаган шахслар ва идоралар томонидан бажарилган банк операциялари ҳақиқий деб ҳисобланмайди.

5. Банкларга маҳсулот ишлаб чиқариш ва қимматга эга бўлган материаллар билан савдо қилиш соҳасида, шунингдек суғуртанинг ҳамма кўринишлари бўйича фаолиятни амалга ошириш тақиқланади.

3-модда. **Фирма номи**

Фирмани номлашда ёки реклама мақсадларида «банк» атамасидан ёки таркибига шу атама кирган сўз бирикмасидан, мазкур Қонунга мувофиқ, банк операцияларига ваколати бўлган муассасаларгина фойдаланадилар.

4-модда. **Республика ва банкларнинг масъулиятини чегаралаш**

Банклар Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг мажбуриятлари юзасидан жавобгар бўлмайдилар, Ўзбекистон ССР ҳам банкларнинг мажбуриятлари юзасидан жавобгар эмасдир, ушбу Қонунда, Ўзбекистон ССРнинг бошқа қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар, ҳамда Ўзбекистон ССР ўз зиммасига ана шундай масъулиятни олган ҳоллар бундан мустасно.

II БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ БАНК ТУЗИЛИШИ

5-модда. **Банк системасининг таркибий қисмлари**

1. Ўзбекистон ССРнинг банк системасига қуйидагилар киради:

а) Ўзбекистон ССР Давлат банки ва унга тобе бўлган муассасалар;

б) республика акциялитижорат саноат-қурилиш банки;

в) республика акциялитижорат аграр-саноат банки;

г) Ўзбекистон ССР Ташқи иқтисодий фаолият давлат-тижорат банки;

д) Ўзбекистон ССР Меҳнат жамғармалари ва аҳолига кредит бериш давлат-тижорат банки;

е) пай асосида тузилган тижорат банклари.

Ўзбекистон ССР Давлат банки, Ўзбекистон ССР Саноат-қурилиш банки, Ўзбекистон ССР Аграр-саноат банки, Ўзбекистон ССР Ташқи иқтисодий фаолият банки ва Ўзбекистон ССР Жамғарма банки Иттифоқ банклари билан ўзаро муносабатларини шартнома асосида ташкил этадилар.

Пай асосида тузилган тижорат банклари Ўзбекистон ССР давлат банки ва бошқа банклар билан ўзаро муносабатларини шартнома асосида ташкил этадилар.

2. Ҳар бир банкнинг вазифалари банклар томонидан ишлаб чиқиладиган ва Ўзбекистон ССР Давлат банки рўйхатидан ўтказиладиган ўз уставлари билан белгиланади.

3. Тижорат банкларининг фаолияти республика Давлат банки томонидан улар учун иқтисодий нормативлар белгилаб берилиши ва уларнинг фаолияти устидан назорат қилиниши йўли билан бошқарилади. Ўзбекистон ССР банкларига Ўзбекистон ССР Давлат банкининг рухсати билан бошқа республикаларда ва чет элларда кредит муассасалари, банк шўъбалари очиш ҳуқуқи берилади. Ўзбекистон ССР Давлат банкига Ўзбекистон ҳудудида чет эл банкларининг шўъбаларини очиш ҳуқуқи берилади.

4. Банклар ўз фаолиятларини мувофиқлаштириш мақсадида уюшмалар, ассоциациялар ва ўзга хил ташкилотлар тузишлари мумкин.

6-модда. **Банклар фаолиятининг ҳуқуқий асоси**

Ўзбекистон ССР банклари ўз фаолиятларида «СССР Давлат банки тўғрисида», «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонунларига, мазкур Қонунга, ўз уставларига амал қиладилар.

Банклар Ўзбекистон ССРнинг қонунларига ва ўз уставларига мувофиқ келмайдиган кўрсатмалар ҳамда талабларни бажаришга ҳақли эмас.

III БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ ДАВЛАТ БАНКИ

7-модда. **Банкнинг мақоми**

Ўзбекистон ССРнинг Давлат банки республиканинг марказий банки ҳисобланиб, мазкур Қонун асосида ташкил этилади.

Ўзбекистон ССРнинг Давлат банки ҳуқуқий шахс ҳисобланиб, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши тасдиқлаган ўз уставига эга бўлади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки СССР Давлат банкининг тасарруфига берилган масалалар бўйича СССР Давлат банки билан, шунингдек тузиладиган шартнома асосида бошқа республикаларнинг миллий банклари билан ҳамкорлик қилади.

8-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг асосий вазифалари**

Ўзбекистон ССР Давлат банкининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

— пул муомаласи, кредит бериш, маблағ билан таъминлаш, ҳисоб-китоб қилиш ва ташқи иқтисодий алоқа соҳаларида республика иқтисодий сиёсатини амалга ошириш;

— СССР Давлат банки билан келишилган ҳолда ҳисобга олишнинг, ҳисоб беришнинг, ҳисоб-китоб-ссуда операцияларини амалга оширишнинг ягона қоидалари ва нормаларини белгилаш;

— ссуда — депозит операцияларини тартибга солиш ва умумий пул муомаласини бошқаришнинг нормативларини ўрнатиш;

— барча банклар ва кредит муассасалари пул-кредит операцияларига доир Ўзбекистон ССР қонунлари ва қоидаларига риоя этишлари устидан назорат қилиш;

— барқарор пул муомаласини ва Ўзбекистон ССР ҳудудида муомалада бўлган пулнинг харид қобилиятини сақлаш;

— банк ишлари билан шуғулланиш учун лицензиялар бериш.

Ўзбекистон ССР Давлат банки ўз зиммасига юклатилган вазифаларни рўёбга чиқариш учун тегишли хизматлар ва муассасалар очиш ҳуқуқига эга.

9-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг ҳисобдорлиги ва уни бошқариш**

Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши олдида ҳисобдор бўлиб, бошқарувчи ва ижро этувчи давлат ҳокимияти идоралари олдида мустақилдир.

Ўзбекистон ССР Давлат банкига раҳбарликни Бошқарма амалга оширади, унинг таркибига Ўзбекистон ССР Давлат банкининг масъул ходимларидан ташқари, республиканинг йирик тижорат банкларининг раҳбарлари кириши мумкин. Ўзбекистон ССР Давлат банки Бошқармасининг Раиси республика Олий Кенгаши томонидан тайинланади.

Ўзбекистон ССР Давлат банкининг фаолияти Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг тегишли қўмиталари ёки унинг топшириғи билан аудитор ташкилотлари томонидан текширилиши мумкин.

10-модда. **Банк фондлари**

Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан тасдиқланадиган ва ўз мажбуриятларининг гарови бўлиб хизмат қиладиган устав фондини ташкил этади. Устав фонди миқдорини ўзгартириш Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки олган фойда ҳисобидан бошқа турли мақсадлар учун мўлжалланган фондлар ташкил этилади, уларни банк амал қилиб турган қонунлар ва ўз уставига мувофиқ равишда бошқаради, улардан фойдаланади ва тасарруф этади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР Олий Кенгашига йиллик ҳисобот ва фойдани тақсимлашга доир ўз таклифларини тақдим этади.

11-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг фойдасини тақсимлаш**

1. Ўзбекистон ССР Давлат банки ва унинг муассасалари резерв система вазифасини бажариш натижасида ҳосил бўладиган фойдадан олинадиган солиқлардан, йиғимлар ҳамда давлат божларидан озод қилинади.

2. Ўзбекистон ССР Давлат банкининг фойдаси «СССР Давлат банки тўғрисида»ги СССР Қонуни ва Ўзбекистон ССР қонунларига мувофиқ тақсимланади.

12-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг норматив ҳужжатлари**

Мамлакат ҳудудида ягона пул-ҳисоб, кредит, инвестиция, эмиссия-касса сиёсатини ўтказиш мақсадида Ўзбекистон ССР Давлат банки банк фаолияти масалаларига доир барча банклар учун мажбурий бўлган норматив ҳужжатларни чиқариш ҳуқуқини СССР Давлат банкига ҳавола қилади. Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР манфаатларини кўзда тутиб, СССР Давлат банкининг норматив кўрсатмаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиши мумкин.

13-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг кредит ресурслари**

Ўзбекистон ССР Давлат банкининг кредит ресурслари тубандагилардан иборат:

— Ўзбекистон ССР Давлат банкида вужудга келтирилган устав, резерв ва бошқа фондларнинг маблағлари;

— Ўзбекистон ССР Жамғарма банкидаги пул омонатлари;

— республика Давлат тижорат банклари томонидан мажбурий ажратмалардан ташқари қўшимча равишда ўтказилган омонатлар;

— Ўзбекистон ССР ҳукуматининг омонатлари;

— бошқа мамлакатлар банклари ва ҳукуматларининг омонатлари;

— Ўзбекистон ССР Давлат банки Уставида кўзда тутилган бошқа маблағлар.

14-модда. **Пул муомаласини ташкил этиш**

Ўзбекистон ССРда сўм расмий равишда пул бирлиги ҳисобланади. Бир сўм 100 тийиндан иборат. Сўм Ўзбекистон ССР ҳудудида тўлов қобилиятига эга бўлган ягона муомала воситаси ҳисобланади.

Ўзбекистон ССР ҳудудида чет эл валютаси бўйича тўловлар СССР Давлат банки ўрнатган тартиб асосида амалга оширилиши мумкин.

Ўзбекистон ССР Давлат банки пулни муомалага чиқариш ва муомаладан қайтиб олиш мутлақ ҳуқуқига эгадир.

Ўзбекистон ССР Давлат банки пул белгиларини муомалага чиқаради, уларни инкассация қилиш, сақлаш ва ташишни ташкил этади, ўзининг муассасаларида пул белгилари резерв фондларини вужудга келтиради.

Республика инкассация бошқармаси ўзининг барча бўлимлари билан биргаликда Ўзбекистон ССР Давлат банкининг тасарруфида бўлади.

15-модда. **Пул-кредит орқали тартибга солиш**

Ўзбекистон ССР Давлат банки пул-кредит орқали республика иқтисодиётини, муомаладаги пул массасининг миқдори ва структурасини тартибга солиб турувчи идора ҳисобланади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки СССР Олий Кенгаши томонидан тасдиқланган Давлат пул-кредит сиёсати бош йўналишлари негизида пул массаси миқдори ва структурасини тартибга солади. Унинг лойиҳаси СССР Давлат банки томонидан Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети ва Ўзбекистон ССР Давлат банки иштирокида ишлаб чиқилади.

Муомаладаги пул массасини тартибга солиш тижорат банкларига бериладиган кредитларнинг миқдорини ўзгартириш, қимматли қоғозларни ва чет эл валютасини харид қилиш ва сотиш, Ўзбекистон ССР Давлат банкларида жойлаштириладиган тижорат банкларининг мажбурий резервлари нормасини ҳамда фоиз ставкаларини ўзгартириш йўллари орқали амалга оширилади.

Ўзбекистон ССРнинг Давлат банки тижорат банклари учун охирги бўғин кредитор бўлиб ҳисобланади.

16-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банкининг операциялари**

Ўзбекистон ССР Давлат банки қуйидаги операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга:

а) тижорат банкларига улар билан келишилган муддатга кредит бериш;

б) тўлаш қобилияти аниқ бўлган, шу бўйича мажбуриятли уч шахснинг имзоси бўлган векселларни ва чекларни харид қилиш, сотиш ва улар билан бошқа битимларни амалга ошириш, бунда тўлаш вақти билан сотиб олинган кун орасидаги муддат уч ой бўлиши керак;

в) қимматли қоғозларни сотиб олиш, сақлаш ва сотиш;

г) тўлаш муддати уч ойдан ошмаслиги шарти билан, қимматли қоғозларни ва векселларни гаровга олиб, уларнинг белгиланган нархидан 90 фоиздан кўп бўлмаган миқдорда кредит бериш;

д) Ўзбекистон ССР Давлат банкининг ушбу Қонунда ва банк уставида назарда тутилган вазифаларига кирувчи бошқа операцияларни ва битимларни амалга ошириш.

Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан белгиланган миқдорда, умумий шартлар асосида Ўзбекистон ССР Молия вазирлигига кредит бериши мумкин. Ушбу миқдор доирасида Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССР Молия вазирлигидан қимматли қоғозларни келгусида жойлаштириш учун сотиб олиши мумкин.

Ўзбекистон ССР Давлат банки СССР ва Ўзбекистон ССР Давлат банкининг норматив ҳужжатларига мувофиқ республика ҳудудидаги ўзининг муассасалари ва тижорат банклари орқали Иттифоқ ва Ўзбекистон ССР бюджетларини бажаради, Ўзбекистон ССР Давлат қарзи бўйича хизмат кўрсатади, давлат заёмларини жойлаштириш, уларни тўлаш ва улар бўйича фоизлар тўлаш операцияларини амалга оширади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки СССР Давлат банки ва бошқа мамлакатлар банклари, ҳамкорлик марказий банклар даражасида олиб борилиши назарда тутилган халқаро банклар ва молия-кредит ташкилотлари билан муносабатда республика манфаатларини ҳимоя қилади.

17-модда. **Чет эл валютаси билан амалга ошириладиган операциялар ва ташқи иқтисодий фаолият**

Ўзбекистон ССР Давлат банки СССРда ва чет элда чет эл валютаси билан СССР, Ўзбекистон ССР қонунларига тўғри келадиган ҳамда халқаро амалиётда фойдаланилаётган ҳар қандай операцияларни амалга ошириши ёки бу ҳуқуқни Ўзбекистон ССР Ташқи иқтисодий банкига бериши мумкин.

Ўзбекистон ССР Ташқи иқтисодий банки қуйидаги операцияларни бажаради:

— экспортга маҳсулот чиқарадиган корхоналар ташкил этиш ва уларни ривожлантириш учун чет эл валютасида кредитлар бериш, Ўзбекистон ССР берган ва олган давлат заёмларининг ва кредитларининг ҳисобини ва шу билан бирга улар бўйича ҳисоб-китобни амалга оширади;

— валюта устидан назоратни таъминлайди ва валюта бўйича қонунларга риоя этилишини умумий назорат қилади;

— пулнинг халқаро тўлов кучини бошқариш мақсадида валюта биржаларида ва аукционларда операциялар ўтказишни кўриб чиқади ва бу ишга рухсат беради. У бош валюта назоратчисидир.

Ўзбекистон ССР Ташқи иқтисодий банки чет эл банклари, концернлари, фирмалари, бошқа шериклар битимларни бажариши чоғида уларнинг айби билан олинмай қолган маблағларни ундириб олишга ёрдам беради.

Ўзбекистон ССР Давлат банки чет эл валютасида акциялар, облигациялар ва бошқа қимматли қоғозларни харид қилиши, чет эл валютасида олинган фойдадан валюта фондини тузиши мумкин.

Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банкларига, СССР Давлат банки белгилаган қоидаларга асосан СССРда ва чет элда чет эл валютасида операцияларни амалга ошириши учун лицензиялар беради. Ўзбекистон ССР Давлат банки банклар учун чет элдан жалб қилинадиган кредит миқдорини ва Ўзбекистон ССРнинг пул-кредит сиёсатига мувофиқ фоиз ставкалари даражасини чегаралаб қўйиши мумкин.

18-модда. **Лицензияга таллуқли вазифалар**

1. Тижорат банкларини очиш тартиби, уларни ташкил этиш учун топшириладиган ҳужжатларнинг мазмунига қўйиладиган талаблар ва рухсатнома бериш тартиби Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан белгиланади.

2. Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистондаги банкларни рўйхатга олишнинг умумреспублика китобини юритади. Янги ташкил этилаётган тижорат банклари банкларни рўйхатга олиш умумреспублика китобида қайд этилган пайтдан бошлаб ҳуқуқий шахс мақомини оладилар.

3. Тижорат банкини очишга рухсатнома олиш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилиши керак:

— лицензия бериш тўғрисидаги илтимоснома;

— таъсис ҳужжатлари: таъсис шартномаси, банк устави, устав қабул қилинганлиги ва банкнинг раҳбар органлари тайинланганлиги тўғрисида мажлис баёни;

— иқтисодий асослар ва зарур ҳисоб-китоблар;

— муассисларнинг молиявий аҳволи тўғрисида аудитор ташкилотининг хулосаси;

— муассислар таклиф қилаётган банк раҳбарларининг (бошқарувчи ва бош муҳосиб) касб жиҳатдан маҳорати тўғрисида маълумотлар;

— тижорат банки жойлашган ердаги Давлат банки муассасасининг ушбу ҳудудда тижорат банкини очиш мақсадга мувофиқ эканлигини тасдиқловчи хулосаси, халқ депутатлари маҳаллий Советининг тижорат банкини очишга розилиги ҳақидаги маълумот.

Раҳбарият таркибида ўзгаришлар содир бўлган тақдирда банк янги тайинланган мансабдор шахсларнинг профессионал маҳоратини тасдиқловчи ҳужжатларни Ўзбекистон ССР Давлат банкига тақдим этади.

4. Чет мамлакатлар билан биргаликда тижорат банкини тузишга рухсатнома олиш учун ушбу модданинг 3-бандида қайд этиб ўтилган ҳужжатларга қўшимча равишда қуйидаги ҳужжатлар топширилади;

а) ажнабий ҳуқуқий шахслар:

— Ўзбекистон ССР ҳудудида банк ташкил этишда қатнашиш ёки унинг шўъбасини очиш тўғрисида ажнабий муассис (иштирокчи)нинг тегишли органи қабул қилган қарор;

— ажнабий муассис (иштирокчи) жойлашган мамлакат назорат органининг муассис (иштирокчи) Ўзбекистон ССР ҳудудида банк ёки унинг шўъбасини очишига ёзма розилиги, агар шу талаб қонунда кўрсатилган бўлса;

б) ажнабий фуқаролар:

— ушбу шахснинг тўлов қобилиятига эга эканлиги ҳақида хориждаги биринчи даражали банкнинг тасдиқномаси;

— хориждаги энг камида иккита ҳуқуқий шахсдан ёки тўлов қобилиятига эгалиги маълум бўлган фуқаролардан тавсиянома.

Ҳамма банкларнинг рақобат қилиш учун тенг имкониятга эга бўлишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон ССР Давлат банки ажнабий банкларнинг ва чет эл капитали иштирок этадиган банкларнинг муассисларига банклар устав капиталининг энг кам ва энг юқори миқдорларига нисбатан қўшимча талаблар қўйиши мумкин.

5. Лицензия бериш тўғрисидаги илтимосномалар ушбу Қонунда кўрсатилган керакли ҳамма ҳужжатлар тақдим этилгандан сўнг бир ойдан ортиқ бўлмаган муддат ичида кўриб чиқилади. Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан чиқарилган тегишли қарор жўнатилган кундан бошлаб илтимоснома кўриб чиқилган ҳисобланади.

6. Таъсис шартномаси ва уставнинг Ўзбекистон ССРда амал қилиб турган қонунларга мувофиқ келмаслиги, муассисларнинг иқтисодий аҳволи банк мижозлари ва омонатчиларининг манфаатларига хавф туғдирадиган даражада ёмон бўлиши, шунингдек банкнинг тавсия этилган раҳбарлари профессионал номувофиқлиги лицензия беришни рад этиш учун асос бўлади.

7. Тижорат банклари Ўзбекистон ССР ҳудудида ўз шўъбаларини ва ваколатхоналарини Ўзбекистон ССР Давлат банкида рўйхатдан ўтказган ҳолда очишлари мумкин. Ўз шўъбаси ёки ваколатхонасини рўйхатдан ўтказиш учун тижорат банки Ўзбекистон ССР Давлат банкига ўзининг рўйхат рақамини хабар қилади. Тижорат банкларининг шўъбалари рўйхатдан ўтган пайтдан бошлабгина банк операцияларини амалга оширишлари мумкин.

Ўзбекистон ССР ҳудудидаги тижорат банкларининг шўъбалари ва ваколатхоналари Ўзбекистон ССРнинг «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Қонунига асосан фойдадан республика бюджетига солиқ тўлайди, бу солиқ тижорат банки фойдасининг республика ҳудудида оладиган улушига мос бўлади.

8. Ўзбекистон ССР Давлат банки банк операцияларини ўтказиш учун берилган лицензияларни қуйидаги ҳолларда қайтариб олиши мумкин:

а) лицензия беришга асос бўлган маълумотларнинг ёлғонлиги аён бўлиб қолса;

б) лицензия олинган кундан бошлаб бир йилдан ортиқ вақт мобайнида фаолият бошланмаса;

в) банк Ўзбекистон ССР Давлат банки лицензиясида кўзда тутилмаган операцияларни амалга оширса;

г) банк ушбу Қонуннинг 19-моддасида назарда тутилган ҳисоботда ёлғон маълумотларни берса;

д) ушбу Қонуннинг 19-моддасида кўрсатилган асосларда.

Лицензиянинг қайтариб олиниши банкнинг тугатилишини билдиради.

Лицензияни қайтариб олиш энг охирги чора бўлиб, ундан олдин ушбу Қонунда кўрсатилган тартиб бузишларни бартараф этишга қаратилган огоҳлантириш чоралари кўрилиши керак.

9. Чет эл банклари ва уларнинг шўъбалари рўйхат китобидан ўтганларидан сўнггина ўз фаолиятларини бошлашлари мумкин. Чет эл банкларининг ваколатхоналари ҳам ушбу китобда рўйхатдан ўтишлари шарт.

Устав фонди ажнабий ҳуқуқий шахслар ва фуқароларнинг маблағи ҳисобига тузиладиган банкларни очиш ва улар фаолиятини тўхтатиш Ўзбекистон ССРнинг амалдаги қонунлари билан тартибга солиб турилади.

Ўзбекистон ССР Давлат банки Ўзбекистон ССРда чет эл банкларининг ваколатхоналарини рўйхатдан ўтказади.

10. Банк фаолияти тўхтатилганда, чет эл банкининг шўъбаси ёки ваколатхонаси ёхуд бошқа кредит муассасаси тугатилганда рўйхатга олиш китобида қайд этилган ёзувлар бекор қилинади.

11. Ўзбекистон ССР Давлат банки иқтисодий жиҳатдан қай даражада мақсадга мувофиқлигига ва банкнинг бу ишга қай даражада тайёр эканлигига асосланган ҳолда, банкнинг аризасига кўра, тижорат банкларига Ўзбекистон ССРда ва хорижий мамлакатларда чет эл валютасида операцияларни амалга оширишга рухсат этади.

12. Тижорат банклари таъсис ҳужжатларига ўзгартиришлар киритилганидан кейин бир ой ичида ўзгартирилган ҳужжатларнинг нотариал идоралар томонидан тасдиқланган нусхаларини тақдим этишлари шарт.

13. Тижорат банклари ёки уларнинг муассислари лицензия бериш ёки уни қайтариб олиш масалалари бўйича Ўзбекистон ССР Давлат банкининг қарори юзасидан, шунингдек Ўзбекистон ССР Давлат банкининг назорат вазифалари билан боғлиқ бошқа масалалар юзасидан судга ёки давлат ҳакамларига шикоят қилишлари мумкин.

19-модда. **Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан тижорат банклари фаолиятининг тартибга солиб турилиши**

1. Ўзбекистон ССР Давлат банки ўзининг иш фаолиятида тижорат банкларининг ишлаши ва банклар ўртасида ҳалол рақобат принциплари жорий этилиши учун шарт-шароитлар яратилишига ёрдам беради.

Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банкларининг кундалик фаолиятига аралашмайди.

2. Тижорат банкларининг молиявий жиҳатдан мустаҳкамлигини таъминлаш, уларнинг кредит олувчилари ва омонатчиларининг манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банклари учун қуйидаги иқтисодий нормативларни белгилайди:

— банк амал қила бошлаган вақтда муассислар тўлаши лозим бўлган устав фондининг энг кам миқдори;

— банкнинг ўз маблағлари миқдори билан унинг активлари суммаси ўртасидаги йўл қўйиладиган энг катта нисбат;

— Ўзбекистон ССР Давлат банкига жойлаштириладиган мажбурий резервларнинг миқдори;

— бир қарз олувчига таваккал қилиб бериладиган қарзнинг энг катта миқдори;

— баланс барқарорлигининг кўрсатгичи.

3. Тижорат банки иқтисодий нормативларни бузган тақдирда Ўзбекистон ССР Давлат банки ана шу ҳолга барҳам бериш муддатлари ва шартларини белгилайди.

Нормативлар мунтазам равишда бузилган, Ўзбекистон ССР Давлат банкининг банк операцияларини нормативларга мувофиқлаштириш муддатлари ва шартларига доир кўрсатмалари бажарилмаган, йил зарар кўриб якунланган, банк кредиторлари манфаатларига хавф соладиган аҳвол юзага келган тақдирда Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банки муассислари (қатнашчилари) олдига ёки башарти банк давлат-тижорат банки бўлса, тегишли идора олдига:

— банкни молиявий жиҳатдан соғломлаштириш чора-тадбирларини кўриш;

— банкни қайта ташкил этиш;

— банкни тугатиш ҳақида масала қўйиши мумкин.

4. Ўзбекистон ССР Давлат банки ушбу моддада белгиланган нормативларни бузаётган банклар учун иқтисодий жазо сифатида:

— банкнинг қонунни бузиш орқали олган қўшимча даромади миқдорида жарима пули ундириши;

— мажбурий резервларнинг нормаларини ошириши;

— банкни молиявий жиҳатдан соғломлаштириш учун зарур бўлган даврга уни бошқариш юзасидан муваққат маъмуриятни тайинлаши;

— банк операцияларини амалга ошириш учун берган лицензияни қайтариб олиши мумкин.

5. Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банклари ва уларнинг шўъбалари учун улар таҳлил ва назорат вазифаларини бажаришида зарур бўлган ҳисобот ва бошқа материалларнинг характери ҳамда ҳажмини белгилайди. Тижорат банклари ва шўъбалари қайд этилган материалларни Ўзбекистон ССР Давлат банки белгилаган муддатларда тақдим этадилар.

6. Ўзбекистон ССР ҳудудида жойлашган тижорат банклари, шўъбаларининг фаолиятини ушбу Қонунга ва Ўзбекистон ССР Давлат банкининг уставига мувофиқ Ўзбекистон ССР Давлат банки амалга оширади.

Назорат вазифаларини бажариш йўлида Ўзбекистон ССР Давлат банки тижорат банклари томонидан амалга ошириладиган операцияларни ялписига ёки оралатиб текширишни тайинлашга ҳақлидир. Банклар фаолиятини текшириш Ўзбекистон ССР Давлат банкининг тафтиш хизмати ёки унинг топшириғига биноан аудитор ташкилоти томонидан амалга оширилади.

IV БЎЛИМ. ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ

20-модда. **Тижорат банкининг вазифалари**

Тижорат (кооператив, акцияли, улушбай негизидаги) банклари ушбу Қонунда назарда тутилган операцияларни бажариш ва хизматлар кўрсатиш орқали шартнома асосида ҳуқуқий ва хусусий шахсларга кредит-ҳисоб-китоб ва ўзга хил банк хизматларини кўрсатади.

Тижорат банклари устав капитали кимга тегишли эканлиги ва унинг шаклланишт усулига, амалга ошириладиган банк операцияларининг турларига, фаолият амалга ошириладиган ҳудуд ва тармоқ белгисига қараб фарқланади.

Ўзбекистон ССРнинг қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда ва шартлар асосида республика, регионал ва бошқа дастурларни молия билан таъминлаш учун махсус тижорат банклари тузилиши мумкин.

21-модда. **Тижорат банкларини тузиш тартиби**

Тижорат банклари Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан рўйхатга олинади.

Рўйхатга олиш пуллидир. Уставни рўйхатга олиш хусусидаги ҳужжат банк фаолиятини бошлашга берилган рухсатдир.

22-модда. **Тижорат банкларининг уставлари**

1. Тижорат банклари ўз уставлари асосида иш олиб борадилар. Давлат тижорат банкининг устави банкни тузишга қарор қилган орган томонидан тасдиқланади. Шерикчилик асосида тузилган тижорат банкининг устави муассислар (қатнашувчилар) йиғилиши томонидан тасдиқланади.

2. Банкнинг уставида:

— банкнинг номи ва у жойлашган ер (алоқа манзилгоҳи);

— банк амалга ошириладиган операцияларнинг рўйхати;

— банк ташкил этадиган фондларнинг рўйхати, устав фондининг миқдори;

— банк ҳуқуқий шахс эканлиги ва у тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи молия билан таъминлаши негизида ишлаши тўғрисидаги низом;

— банкнинг бошқарув идоралари, уларнинг таркиби ва тузиш тартиби тўғрисидаги низом;

— банкка қарашли муассасаларнинг рўйхати, уларнинг мақоми;

— банк ва унинг шўъбаларини ташкил этиш ҳамда уларнинг фаолиятини тўхтатиш тартиби;

— фаолият тўғрисидаги маълумотларни матбуотда эълон қилиш мажбурияти (тартиби) акс эттирилган бўлиши лозим.

3. Шерикчилик асосида тузилган банкнинг устави шу моддада келтириб ўтилган талаблардан ташқари, масъулияти чегараланган акцияли жамиятлар тўғрисидаги амалдаги қонунларда кўрсатилган талабларга жавоб бериши лозим.

4. Уставга банк фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ бошқа қоидалар ҳам киритилган бўлиши мумкин. Уставга ўзгартиришлар Ўзбекистон ССР қонунларидаги ўзгаришлар муносабати билан киритилади.

23-модда. **Тижорат банкларининг устав фондларини ташкил этиш**

Тижорат банкларининг устав фонди қатнашчиларнинг бадаллари, акциялар чиқариш ва сотиш ҳисобига вужудга келтирилади.

24-модда. **Тижорат банкларининг муассислари, акционерлари (қатнашчилари)**

Халқ депутатлари Советларининг ҳамма босқичлари ва уларнинг ижроия органлари, сиёсий ташкилотлар ва ихтисослашган жамоат фондларидан ташқари барча ҳуқуқий ва хусусий шахслар тижорат банкларининг муассислари, акционерлари (қатнашчилари) бўлишлари мумкин.

Ҳар бир муассис, акционерлар (қатнашувчилар)нинг улушлари устав капитал миқдорининг 35 фоизидан ошмаслиги керак.

25-модда. **Банкларнинг ажнабий муассислари**

Чет эл банкларини ва чет эл капитали иштирокидаги банкларни ташкил этиш вақтида чет эллик муассисларнинг бири банк бўлиши керак.

26-модда. **Банкларнинг мустақиллиги**

Ўзбекистон ССРдаги тижорат банклари банк операцияларини амалга ошириш билан боғлиқ қарорларни қабул қилиш вақтида давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларига бўйсунмайдилар. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларининг ходимлари банклар бошқарув идораларида қатнашишлари (ўриндошлик асосида лавозим эгаллашлари) тақиқланади.

27-модда. **Тижорат банкларига солиқ солиш**

Тижорат банклари Ўзбекистон ССРнинг солиқ тўғрисидаги амалдаги қонунларига мувофиқ солиқлар тўлайдилар.

28-модда. **Тижорат банкларининг мулкий жавобгарлиги**

Тижорат банклари ўзларига қарашли барча мол-мулклар билан мажбуриятлари бўйича жавобгардирлар. Улар муассислар ва иштирокчиларнинг мажбуриятлари бўйича жавобгар бўлмайдилар. Муассислар ва иштирокчилар банк мажбуриятлари бўйича ўз улушлари доирасида жавобгардирлар, башарти, уларнинг уставларида ўзгача ҳол назарда тутилмаган бўлса.

(Давоми учинчи бетда).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Қонуни

БАНКЛАР ВА БАНК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

V БЎЛИМ. БАНКНИНГ МОЛИЯВИЙ ЖИҲАТДАН МУСТАҲКАМЛИГИ ВА УНИНГ МИЖОЗЛАРИ МАНФААТЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ

29-модда. **Тижорат банклари учун белгиланган иқтисодий нормативларга риоя этиш**

Банкнинг молиявий жиҳатдан мустаҳкамлигини таъминлаш ва унинг мижозлари манфаатларини ҳимоя қилиш учун, тижорат банклари ушбу Қонуннинг 19-моддасида санаб ўтилган нормативларга риоя этишлари шарт.

30-модда. **Банкнинг ўз маблағлари**

Қуйидагилар банкнинг ўз маблағлари ҳисобланади:

— устав фонди;

— резервлар ва фойда ҳисобига вужудга келадиган ҳамда банкнинг балансида турадиган бошқа фондлар;

— тақсимланмаган фойда, акциячилар ёки пайчилар ўртасида акцияларни тақсимлаш ҳисобига ёхуд пай миқдорини ошириш ҳисобига олинган маблағ.

31-модда. **Банк активлари**

Қуйидагилар банк активлари ҳисобланади:

— ҳуқуқий ва хусусий шахсларга бериладиган қарзлар;

— қимматли қоғозларга инвестициялар;

— кўчмас мол-мулкка инвестициялар;

— бошқа активлар.

32-модда. **Йўл қўйилиши мумкин бўлган йўқотишлар ўрнини қоплаш учун резервлар**

Тижорат банклари йўл қўйилиши мумкин бўлган йўқотишлар ўрнини қоплаш учун олинадиган фойдадан Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан белгилаб қўйилган тартибда суғурта ва резерв фондлари ташкил этадилар.

33-модда. **Банк сири**

1. Ўзбекистон ССРдаги банклар ўз мижозлари ва гумашталарининг операциялари, ҳисоб рақамлари ҳамда омонатлари бўйича сирни сақлаш кафолатини берадилар. Банкнинг барча хизматчилари банкнинг, банк мижозлари ва гумашталарининг операциялари, ҳисоб рақамлари ва омонатларини сир сақлашлари шарт.

2. Ҳуқуқий ва хусусий шахсларнинг операциялари ҳамда ҳисоб рақамларига доир маълумотлар ҳуқуқий ва хусусий шахсларнинг ўзларига қонунларда назарда тутилган ҳолларда судларга, тергов органларига, ҳакамлик идораларига ва аудитор ташкилотларига, солиқ солиш масалалари юзасидан молия идораларига берилиши мумкин;

3. Фуқароларнинг ҳисоб рақамлари ва омонатлари бўйича маълумотлар мижозларнинг ўзлари ёки уларнинг вакилларидан ташқари суд ва тергов органларига ҳам уларнинг қарамоғида бўлган ишлар бўйича мижозларнинг ҳисоб рақамларидаги ва омонатларидаги пул маблағлари ва бошқа бойликлари хатланиши, улардан ҳақ ундирилиши ёки мол-мулки мусодара қилиниши мумкин бўлган ҳолларда.

4. Ҳисоб рақамлари ва омонатларининг эгалари вафот этган тақдирда уларга қарашли ҳисоб рақамлари ва омонатлари тўғрисидаги маълумотлар ана шу ҳисоб рақамлари ва омонатларнинг эгалари банк учун қолдирган васиятномада кўрсатилган шахсларга, давлат нотариал идораларига (уларнинг ихтиёридаги вафот этган омонатчининг омонати бўйича меросхўрлик ишига тааллуқли бўлса), шунингдек хорижий мамлакатларнинг консуллик муассасаларига берилади.

34-модда. **Банклардаги пул маблағларини ва бошқа бойликларни хатлаш ва ундириб олиш**

1. Ҳуқуқий шахсларнинг, чет эл ва халқаро ташкилотларининг банкда сақланаётган пул маблағлари ва бошқа бойликларини хатлаш фақат суд қарори, тергов органлари ёки ҳакамлик органлари қарори билан, шунингдек шу бойликлардан ҳақ ундириб олиш эса — фақат судлар томонидан берилган ижро варақалари, ҳакамлик идораларининг буйруғига ҳамда бошқа ижро ҳужжатларига биноан, шунингдек давлат солиқ инспекцияларининг талабига биноан амалга оширилади.

2. Фуқароларнинг банкларда сақланаётган пул маблағлари ва бошқа бойликларини хатлаш ва ҳақ ундириб олиш фақат суд ҳукми ёки қарори билан амалга оширилиши мумкин.

Фуқароларнинг пул маблағлари ва бошқа бойликларини мусодара қилиш фақат мусодара қилиш тўғрисидаги қонуний кучга кирган ҳукм ёки мол-мулкни мусодара қилиш ҳақида қонунга мувофиқ чиқарилган қарор асосида амалга оширилиши мумкин.

VI БЎЛИМ. БАНКЛАР ЎРТАСИДАГИ МУНОСАБАТЛАР ВА ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ТОМОНИДАН МИЖОЗЛАРГА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ

35-модда. **Банклараро депозит, кредит ва бошқа операциялар**

1. Тижорат банклари шартнома асосларида бир-бирларининг маблағларини депозит, кредит шаклида жалб этишлари, жойлаштиришлари, ўз уставларида кўрсатилган бошқа ўзаро операцияларни амалга оширишлари мумкин.

2. Мижозларга кредит бериш ва ўз зиммасига олган мажбуриятларни бажариш учун маблағ етишмай қолган тақдирда тижорат банклари кредит ресурслари олиш учун Ўзбекистон ССР Давлат банкига мурожаат қилишлари мумкин.

36-модда. **Тижорат банкларининг кредитлари бўйича фоиз ставкалари**

Тижорат банклари амалга ошираdиган операциялар бўйича фоиз ставкалари уларнинг ўзлари томонидан мустақил белгиланади, аммо бу ставкалар СССР Давлат банки белгилайдиган фоиз ставкалари сиёсатига асосланган ҳолда Ўзбекистон ССР Давлат банки ҳар йили белгилайдиган энг кўп ставкалардан юқори бўлмаслиги керак.

37-модда. **Банк ва унинг мижози орасидаги муносабатнинг шартномавий характери**

1. Банклар билан мижозлар ўртасидаги муносабат шартномавий характерга эгадир.

2. Мижозлар ўзларига кредит ҳисоб-китоб ва касса хизматини кўрсатадиган банкни мустақил танлайдилар.

38-модда. **Монополияга қарши қоидалар**

1. Банкларнинг фоиз ставкалари ва воситачилик ҳақи миқдорларини белгилаш масалаларида банк операциялари бозорини монополиялаштириш, банк ишида рақобатни чеклаш мақсадларида ўзларининг иттифоқларидан, уюшмаларидан ва бошқа бирлашмаларидан фойдаланиши тақиқланади.

2. Монополияга қарши қоидаларга риоя қилишни Ўзбекистон ССР Давлат банки, шунингдек монополияга қарши қонунларга мувофиқ шу мақсадда ташкил қилинган органлар назорат қилади.

39-модда. **Банклар ўртасидаги ҳисоб-китоблар**

1. Банклар ўртасидаги ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун Ўзбекистон ССР Давлат банки ўз муассасаларида тижорат банклари учун гумашталик ҳисоб рақамини очади.

2. Банклар ҳисоб-китоб ишларини СССР Давлат банки белгилаган ёхуд халқаро банк амалиётида қабул қилинган шаклларда амалга оширади.

40-модда. **Кредитнинг қайтарилишини таъминлаш**

Банклар кредитни ўз вақтида қайтаришни таъминлаш борасида мижозларнинг гаровларини, кафолатларини, ишончномаларини ва бошқача шаклдаги мажбуриятларини қабул қиладилар.

Банклар кредитни моддий бойликлар билан таъминланмаган ҳолда (бланкадаги кредит) бериш тўғрисида қарор қабул қилишлари мумкин.

41-модда. **Қарздорларни тўловга қобилиятсиз деб эълон қилиш**

Банкдан олган кредитларни ўз вақтида қайтариш юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятларини бажармаган қарздорларни банк тўловга қобилиятсиз деб эълон қилиб, асосий кредит берганларга, юқори турувчи идорага, корхона рўйхатга олинган халқ депутатлари Совети ижроия қўмитасига қарздор (қатнашчилар)ни таъсис этувчиларга хабар бериши мумкин.

42-модда **Тўловга қобилиятсиз деб топилган қарздорга нисбатан кўриладиган чора-тадбирлар**

Тўловга қобилиятсиз деб топилган қарздорга нисбатан, банкнинг таклифига биноан, қуйидаги чора-тадбирлар қўлланилиши мумкин:

оператив бошқарувни банк-кредитор иштирокида тайинланган маъмуриятга топшириш;

қайта ташкил этиш.

Банк таклиф этган чора-тадбирлар қарздорнинг ҳуқуқий мақомига қараб унинг юқори органи, халқ депутатлари Совети ижроия қўмитаси, муассислар (қатнашчилар) томонидан амалга оширилади.

43-модда. **Гаров**

1. Банклар гаровга қўйилмаган моддий-товар бойликларни, мижоз ишлаб чиқарадиган маҳсулотни, қимматли қоғозларни, товар-тақсимот ҳужжатларини ва бошқа бойликларни гаровга қабул қилишлари мумкин. Ҳамма гаровга олинган бойликлар мижоз ҳисобидан суғурта қилинган бўлиши керак.

2. Асосий воситаларга кирувчи бинолар, иншоотлар, ускуналар, бошқа мол-мулк, башарти мижоз қонунларга мувофиқ ўзига қарашли барча мол-мулк билан мажбуриятлари юзасидан жавоб берса, гаров сифатида қабул қилиниши мумкин.

3. Моддий-товар бойликларни гаровга қўйиш орқали таъминланган қарзлар бўйича тўлов муддати анча (60 кундан ортиққа) ўтказиб юборилган қарздорлик мавжуд бўлган тақдирда, банк корхона гаровга қўйган мол-мулкни сотишдан тушган пулни ушбу қарзни тўлаш учун сарфлаш ҳуқуқига эгадир.

4. Банкка гаровга қўйилган мол-мулк банкнинг суд ёки ҳакамликка мурожаат қилмай туриб берган кўрсатмасига биноан сотилади.

5. Банкка гаровга қўйилган мол-мулкни сотишдан тушган маблағ банкка гаров билан таъминланган қарзни тўлаш учун ўтказилади, бунда банк бошқа ҳуқуқий ва хусусий шахсларнинг даъволарига нисбатан устунликка эга бўлади.

VII БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ЖАМҒАРМА ИШЛАРИ

44-модда. **Аҳолининг жамғарма омонатлари**

1. Ўзбекистон ССРда аҳолининг жамғарма омонатлари барча тижорат банклари томонидан қабул қилиниши мумкин.

2. Банклар аҳолидан омонатлар қабул қилиб олиш бўйича операцияларни бажаришда ўз шартларини мустақил белгилайдилар. Пул муомаласи мустаҳкамлигини таъминлаш ва пул қадрсизланиб нарх ошишининг олдини олиш учун СССР Давлат банки «СССР Давлат банки тўғрисида»ги Қонуннинг 17-моддасида кўрсатилган чеклашларни жорий этиши мумкин.

3. Омонатлар бўйича олинадиган даромадларга солиқ солинмайди.

4. Омонатлар бўйича пул қабул қилиб олиш банклар томонидан амалга оширилади ва омонатчига жамғарма ҳужжати берилади.

45-модда. **Омонатларнинг сақланишини таъминлаш бўйича банкларнинг мажбуриятлари**

Аҳолидан омонатларни қабул қилувчи тижорат банклари жалб этилган маблағлардан шундай фойдаланиши керакки, натижада омонатчилар олдидаги мажбуриятлар ўз вақтида бажарилсин ва маблағларнинг сақланиши таъминлансин.

Шу мақсадда тижорат банклари, Ўзбекистон ССР Жамғарма банкидан ташқари, Ўзбекистон ССР Давлат банки белгилаб қўядиган тартибда ва шартлар асосида аҳолининг омонатларини суғурта қиладиган банклараро фондларни тузишлари шарт.

46-модда. **Меҳнат жамғармалари ва аҳолига кредит бериш банки**

1. Меҳнат жамғармалари ва аҳолига кредит бериш банки (Ўзбекистон ССР Жамғарма банки) аҳоли маблағларини банкларга жалб қилиш ва уларни жойлаштириш операцияларини амалга ошираdиган ихтисослаштирилган тижорат банкидир.

2. Ўзбекистон ССР Жамғарма банкида аҳоли омонатлари сақланиши ва ўз вақтида қайтарилишини Ўзбекистон ССР кафолатлайди.

3. Ўзбекистон ССР Жамғарма банки жалб қилган пул маблағларини аҳолига кредит бериш ва ушбу Қонунда кўзда тутилган ягона давлат пул-кредит сиёсатининг бош йўналишига мувофиқ бошқа мақсадларда, шу жумладан Ўзбекистон ССРнинг қарздорлик мажбуриятларига жойлаштириш учун ишлатади.

4. Ўзбекистон ССР Жамғарма банки Ўзбекистон ССР Давлат банки томонидан тасдиқланадиган ўз устави асосида иш юритади.

47-модда. **Омонат қўювчилар**

1. СССР фуқаролари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар омонат қўювчилар бўлиши мумкин.

2. Омонатчилар ўз жамғармаларини сақлаш учун ўзлари хоҳлаган банкни танлаб оладилар, улар бир ва бир неча банкка омонатларини қўйишлари мумкин.

3. Омонатчилар ўз жамғармаларини тасарруф этишлари, омонатлар бўйича фоиз тарзида ёки банк таклиф этадиган бошқа кўринишда фойда олишлари, нақд пулсиз ҳисоб-китоб операцияларини амалга оширишлари мумкин.

4. Омонат қўювчи вафот этган тақдирда омонатни истаган шахсга ёки давлатга бериш тўғрисида банкка топшириқ бериши мумкин.

Омонат қўювчи вафот этган тақдирда банклар топшириқ берилмаган омонатни ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида белгиланган тартибда меросхўрларга берадилар.

48-модда. **Вояга етмаганларнинг омонатларга доир ҳуқуқлари**

1. Ўз номига ўзи омонат қўйган вояга етмаган шахс бу омонатни мустақил тасарруф этади.

2. Кимдир томонидан вояга етмаган шахс номига қўйилган омонатларни:

а) вояга етмаган шахс 15 ёшга тўлганига қадар — вояга етмаган шахснинг ота-онаси ёки бошқа қонуний вакиллари;

б) вояга етмаган шахс 15 ёшга тўлганда — ота-онаси ёки бошқа қонуний вакилларининг розилиги билан вояга етмаган шахснинг ўзи тасарруф қилади.

VIII БЎЛИМ. ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ҲИСОБ ВА ҲИСОБОТ БЕРИШ ҲАМДА УЛАР ФАОЛИЯТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ

49-модда. **Тижорат банкларида ҳисоб ва ҳисобот бериш**

Тижорат банкларида мухосибот ҳисоби ва ҳисобот бериш СССР Давлат банки томонидан белгиланган ягона қоидалар асосида амалга оширилади.

50-модда. **Йиллик баланс, кўрилган фойда ва зарар ҳисобларини эълон қилиш**

Тижорат банклари Ўзбекистон ССР Давлат банки белгилайдиган шакл ва муддатларда йиллик баланс, кўрилган фойда ва зарар ҳисобларини бу ҳисобларда берилган маълумотларнинг тўғрилигини аудитор ташкилотлар тасдиқлаганидан кейин эълон қиладилар.

51-модда. **Аудитор текширувлар**

Қонунларга мувофиқ текширувларни ўтказиш ваколати берилган аудитор ташкилотлар тижорат банкларининг фаолиятини текшириши керак.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 15 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

«БАНКЛАР ВА БАНК ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИНИ КУЧГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни эълон қилиниши биланоқ кучга киритилсин.

2. Республикада ягона пул-кредит сиёсатини юритиш, корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва аҳолига ҳисоб-китоб хизмати кўрсатишни яхшилаш, шунингдек банклар фаолиятини тартибга солишни таъминлаш мақсадида СССР Давлат банкининг Ўзбекистон республика банки Ўзбекистон ССР Давлат банкига айлантирилсин, у республиканинг Марказий банки деб ҳисоблансин.

3. «Ўзбекистон» акциянерлик-тижорат банки тугатилсин, унинг шўъбалари эса республика акционерлик-тижорат банкларига: шаҳарларда Ўзбекистон ССР саноат-қурилиш банкига, районларда эса — Ўзбекистон ССР аграр-саноат банкига ўтказилсин.

4. Республика ҳудудида ишлаётган ва янги тузилаётган барча банклар бошқа иттифоқдош республикаларнинг ва ССР Иттифоқининг банки таркибига кирмаслиги ва Ўзбекистон ССР Давлат банкида рўйхатдан ўтказилиши шартлиги белгилаб қўйилсин.

5. Ўзбекистон ССР Давлат банки 1991 йилнинг 1 июнига қадар республика акцияли-тижорат банклари ва уларнинг муассасаларини рўйхатдан ўтказишни ниҳоясига етказсин.

6. Ўзбекистон ССР Давлат банки 1991 йилнинг 1 июлига қадар аудитор ташкилотларининг тузилишини таъминласин. Бу ташкилотлар тузилгунга қадар уларнинг вазифаларини Ўзбекистон ССР Давлат банкининг тафтиш хизмати бажариши белгилаб қўйилсин. Шу муносабат билан Саноат-қурилиш банки, Аграр-саноат банки, «Ўзбекистон» тижорат банкидаги тафтиш хизматлари тугатилади ва улар Ўзбекистон ССР Давлат банки ихтиёрига ўтказилади.

7. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси:

1991 йилнинг 1 июлига қадар Ўзбекистон ССР ҳукуматининг қарорларини «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ ҳолга келтирсин;

вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралари ушбу Қонунга зид бўлган норматив ҳужжатларни қайта кўриб чиқишини ва бекор қилишини таъминласин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси **М. ИБРОҲИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил, 15 февраль.

● ҚУТЛОВ

ҲОРМАНГ, УСТОЗ!

УМРИНИ халқ хизмати йўлига бахшида этганлар ҳамиша иззат-икром топадилар. Наврўзи олам айёми арафасида қутлуғ олтмиш ёшини қаршилаётган уста пазанда Комил ака Орипов мана салкам эллик йилдирки, эл-юрт хизматига камарбаста бўлиб келяптилар.

— Уруш йиллари эди,— деб хотирлайди устоз,— ўн икки яшар бола эдим. Даҳшатли уруш бошқа хонадонлар каби бизнинг оилага ҳам ташвиш келтирди. Бир бурда нон ғамида иш ахтариб, Олой бозоридаги ошхонада Юсуф ота Ўрозбоевга гўлоҳликка ёлландим. Тонг отмай ишга отланиб, алламаҳалда уйга қайтардим.

Ўтин ёриб, ўт қалаб, сув ташиб, картошка-пиёз артиб, иш бошлаган ёш Комилжон уқувлиги, тиришқоқлиги билан бош ошпаз Солижон Очиловга ёқиб қолди. Устоз ёш Комилжоннинг чаққонлигидан, куйди-пишдилигидан хурсанд бўлиб, аста-секин қозон бошига яқинлаштира бошлади. Солижон ака Хадрадаги қариялар ошхонасига ишга ўтгач, уқувли шогирдини ўзи билан олиб кетди ва кўп ўтмай мустақил иш берди. Капкир ва чўмич унинг доимий иш қуролига айланди. Мана шунга ҳам икки кам эллик йил бўлибди.

Ошпазлик касбининг ўзига яраша машаққатлари-ю, ташвишлари, изланишлари ва гаштлари бор. Кўпчиликка бирор таомни маъқул қилиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Комилжон аканинг қўли теккан таом эса ҳамиша лаззатли бўлади. «Боплабсиз, қўлингиз дард кўрмасин» дея иштаҳа билан тановул қиласиз.

«Уста ошпаз» номини олиш учун Комил ака Москвада имтиҳондан ўтган. Синов пайтида ўзбек миллий таомларидан 40 хилини тайёрлаган. Ҳакамлар ҳайъати ана шу таомларнинг 38 тасига «аъло» баҳо қўйишган. Мана шу биргина мисолнинг ўзи Комил аканинг қўли нақадар ширин эканлигини исботлаб турмаяптими!

Уста ошпаз Хитой, Чехословакия сингари хорижий, шунингдек мамлакатимизнинг бир қатор республикаларида бўлиб, ўзбек миллий таомларини намойиш этишда маҳорат кўрсатиб, таҳсинга сазовор бўлганлар. У киши айниқса сутли ва қовоқли таомларни тайёрлашда ўзига хос мактаб яратган.

— Қовоқли таомлар хонадонларда ҳам унчалик кўп тайёрланмайди,— деб афсусланади суҳбатдошимиз,— унинг саломатликка нақадар фойдаси катталигини, қовоқ таркибидаги витаминлар инсон учун турган-битгани даво эканлигини ҳамиша ҳам тушуниб етавермаймиз.

«Ёшлар мураббийси», «Совет савдоси аълочиси» нишондори Комилжон ака Ориповнинг меҳнат дафтарчасида фақат икки қаторгина ёзув бор. Октябрь район ошхоналар трести, Тошкент ресторанлар трести. Устознинг шогирдлари (улар ҳозирда юздан ортиб кетди) бугунги кунда ўз меҳнатлари билан обрў-эътибор топган Усмон Жўраев, Ҳожибек Ўрмонов, Лутфулла Розиқов, Тўлаган Қосимов, Тилла Ҳакимов, Баҳром Аҳмедов ва бошқалар мураббийлари олдида таъзимдалар, қўллари кўксида. Улар устозлари сингари элга сидқидилдан меҳнат қилиб келмоқдалар. Дид билан дастурхон безашда, миллий таомларгина эмас, балки қардош халқларнинг энг яхши таомларини тайёрлашда кўрик-конкурсларда иштирок этиб, совринларни қўлга киритганларида бу касбга дилларида меҳр ва ишқ уйғотган устозлари Комил ака Ориповдан яна бир карра миннатдор бўлмоқдалар.

Комил аканинг яна бир нарсага ошиқликларини айтмай бўлмайди. У киши табиат ошифтаси, жонзот — паррандалар ошиғи. Сайроқи қушлар, бедана, каптар ва бошқа паррандалар шайдоси. Бу борада ҳам талайгина кўрикларда иштирок этиб, ёрлиқ ва мукофотлар билан ҳам тақдирланганлар.

Ўзгалар хизматига ҳамиша камарбаста бўлган Комил ака Орипов «эл-юрт тинч, дастурхонимиз тўкин бўлсин», дейди. Нияти улуғ кишилар эса ҳамиша эъзозда бўладилар. Модомики, халққа хизмат қилишдек олий мақсадни дилга жо қилган экансиз, бу шарафли йўлда Сизга омад тилаймиз, устоз!

Ш. УМУРЗОҚОВ.

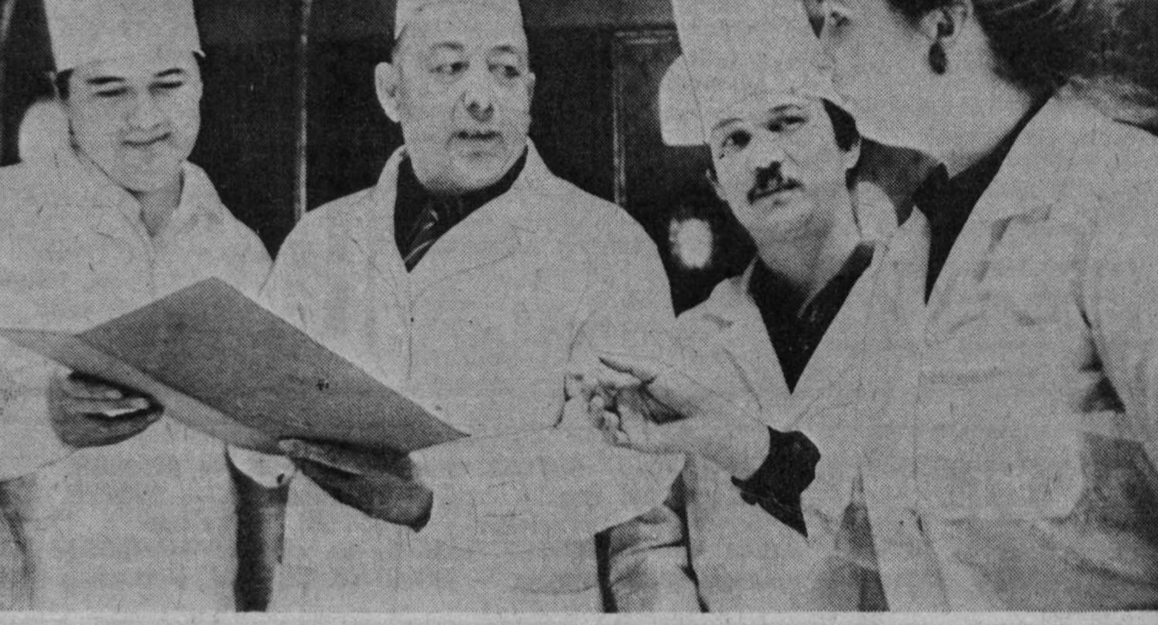

Суратда: Комил ака Орипов — (чапдан иккинчи) шогирдлари Руфат Қосимов, Шуҳрат Қорабоев ва Ольга Лисенколар билан.

Суратказ В. Тўраев.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **ФОРС кўрфази** минтақасида кўп миллатли кучлар иттифоқи билан Ироқ ўртасидаги уруш тўхтаганидан сўнг жаҳоннинг кўпгина мамлакатларидаги ахборот воситаларининг шарҳчилари Ироқдаги ижтимоий-сиёсий тузум қандай бўлади, умуман, Яқин Шарқ ва Форс кўрфази минтақасидаги истиқболдаги сиёсий аҳвол қайси йўналишда ривожланади, деган саволларга жавоб изламоқдалар.

● **ОҚ УЙ** матбуот котиби Марлин Фицуотер яқинда журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, Ироқнинг кўпгина шаҳарларида мавжуд тузумга қарши қуролли чиқишлар кучайиб бораётганлигини айтди.

Ироқнинг жанубий ва марказий қисмидаги шаҳарларда бўлаётган ғалаёнларни Ғарб ва бошқа ахборот воситалари «аҳолининг Саддам Ҳусайнга қарши исёни» деб атамоқдалар. Сўнгги маълумотларга қараганда, фақат Басра шаҳридагина эмас, мусулмон-шиаларнинг муқаддас шаҳарлари Нажаф ҳамда Карбалода ҳам исёнлар бошланган. Кўринишдан Бағдод шаҳрида ҳам ғалаёнлар ўчоқлари пайдо бўлмоқда.

● **ШУ БИЛАН** биргаликда Саддам Ҳусайнга мухолиф турган оппозициячи сиёсий кучлар ҳам ўз ҳаракатларини фаоллаштирмоқдалар. Улар орасида Биргаликда ҳаракат қилиш комитети деб аталган ташкилот алоҳида роль ўйнамоқда. Бу ташкилотга бир нечта сиёсий ва оммавий ҳаракатларнинг вакиллари раҳбарлик қилмоқда. Биргалашиб ҳаракат қилиш комитети раҳбарияти фикрича, Ироқда бир йил муддатга мўлжалланган ўтиш даври ҳукумати тузилиши лозим. Бағдоддаги бирон-бир ҳукумат бизнинг кўмагимизсиз эътиборга сазовор иш қила олмайди, деди мазкур ташкилот раҳбарларидан бири Х. Забарий.

● **ИРОҚ** президенти С. Хусайннинг ўғли—27 яшар Удай Хусайн уч кун муқаддам тузумга содиқ ҳарбий қисмлар билан президентнинг истеъфога чиқишини талаб қилган намойишчилар ўртасида бўлиб ўтган тўқнашувда ҳалок бўлди, деб хабар берди МЕНА агентлиги. Басра шаҳридаги қуролли тўқнашувда эса мазкур вилоят губернатори ҳамда полиция бошлиғи ўлдирилди.

● **ЧСФР ПРЕЗИДЕНТИ** Вацлав Гавель радио орқали сўзга чиқиб, Варшава Шартномасининг ҳарбий туркуми тарқатиб юборилганидан сўнг Чехословакия ўзининг хавфсизлигини таъминлаш учун янги алоқалар излаши лозим, деди. Бу мақсад йўлидаги биринчи қадам сифатида Польша, Венгрия, СССР, Германия, Франция, шунингдек бошқа мамлакатлар билан икки томонлама шартнома тузиш бўлиши мумкин. Бундан ташқари, деди президент, биз НАТО билан яқиндан ҳамкорлик қилишни ҳам ўйлаб кўришимиз керак. Аммо НАТОга аъзо бўлиб кириш ҳақида гапириш ҳозирча эрта бўлур эди.

● **ЯПОНИЯ** рўзномаси «Асахи» мухбири билан қилган суҳбатида МХР Бош вазири Бямбасурэн яқин уч йил ичида Мўғулистон тижорат иқтисоди муносабатларига ўтиш режаларини тузмоқда, деди. Энг аввало, деди бош вазир, хусусий мулкни тан олишимиз, шунингдек, давлат мол-мулкининг учдан икки қисмини бутун аҳоли ўртасида бўлиб беришимиз керак бўлади, деди.

● **ЯҚИНДА** давлат тўнтариши қилган ҳарбий хунта тавсиясига биноан Таиланд саноатчилари федерациясининг раиси, 58 яшар Анан Паньярачун мувақкат ҳукумат бошлиғи этиб тайинланди. У яқин кунлар ичида вазирлар маҳкамасини тузади.

● **АҚШнинг** Колорадо штатидаги Колорадо-Спрингс шаҳри яқинида «Юнайтед эйрлайнс» компаниясига қарашли «Боинг-737» самолёти ҳалокатга учради. Ҳаво лайнери шаҳардан саккиз чақирим узоқликдаги аҳоли пункти ёнида қулаб тушди. 20 йўловчи ва учувчиларнинг ҳаммаси ҳалок бўлди.

● **69 ЯШАР** Лян Суюн 1948 йилдан буён Тайвань парламентига раислик қилиб келади. 1987—1989 йилларгача унинг фаолияти осойишта кечди. Ўша йилларда ҳарбий ҳолат бекор қилиниб, партияларнинг очиқлигига рухсат берилгач, Лян Суюннинг тинчлиги бузилди. Энди парламентдаги мажлислар кескин руҳда — жанжаллар ва даҳанаки жанглар асосида ўта бошлади. Яқинда бўлиб ўтган сўнгги мажлисларнинг бирида депутатлар парламент раисининг минбар-курсисини ағдариб ташладилар, унинг биқинига зарба туширдилар. Натижада раиснинг 6 та қовурғаси лат еди. Парламентнинг бошқа кекса аъзолари ҳам шу кўйга тушиб, депутатларнинг муштларини «татиб» кўрдилар.

1991—Алишер НАВОИЙ йили

ШЕЪРИЯТ МУЛКИНИНГ СУЛТОНИ

ШУ КУНЛАРДА барча олий ва ўрта таълимгоҳларида, билим юртларида, мактаб ва жамоат жойларида улуғ бобомиз Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги муносабати билан адабий кеча ва [illegible] учрашувлар бўлиб ўтмоқда.

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрида Тошкент машинасозлик олий таълимгоҳи ректорати, фирқа, касаба ва комсомол ташкилотлари ташаббуси билан талабалар учун ғазал мулкининг султонига бағишланган адабий кеча ўтказилди. Кечани рус тили кафедрасининг мудираси Нурпошша Ғуломова кириш сўзи билан очди. Сўнгра йиғилганлар Тошкент Давлат дорилфунуни профессори, таниқли адабиётшунос Лазиз Қаюмовнинг «Алишер Навоий — шеърият мулкининг султони» мавзуидаги маърузасини қизиқиш билан тингладилар.

Шоира Гулчеҳра Жўраеванинг «Алишер Навоий асарларида хотин-қизлар образи» мавзуидаги фикр-мулоҳазалари ҳам катта таассурот қолдирди. Шоир Ҳусниддин Шарипов эса ўзининг Навоийга бағишланган шеърини ўқиб берди. Шунингдек доцент Фарҳод Иброҳимовнинг улуғ мутафаккир шоир ижодини ёшлар яхшироқ ўрганишлари зарурлиги ҳақидаги даъвати, ўқитувчи Насиба Қўшоқова улуғ сўз санъаткорининг «Топмадим» радифли ғазалини ифодали ўқиб бериши ҳам тўпланганларга манзур бўлди.

Кечанинг иккинчи ярмида драматурглар Уйғун ва Иззат Султон пьесаси асосида Ўзбекистон халқ артисти Турғун Азизов ва режиссёр Мунаввар Абдуллаева томонидан янгидан саҳналаштирилган «Алишер Навоий» драмаси намойиш этилди.

С. РИЗАЕВ.

ЧИЗГИЛАРДА АСАР ҚАҲРАМОНЛАРИ

Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги Оққўрғон райони маорифида ҳам кенг нишонланмоқда. Райондаги 4-мактабда ёш мусаввирлар кўриги ўтказилди. Бу тадбир мобайнида ўқувчилар Навоий ва унинг асарлари қаҳрамонлари расмларини чиздилар.

Кўрикда 9-синф ўқувчилари Д. Ортиқбоев, М. Қурбонов, Э. Исмоилов, Ш. Абдувалиевлар ғолиб чиқдилар. Уларга фахрий ёрлиқлар ва эсдалик совғалари топширилди.

Навоий хотирасига бағишланган бундай тадбирлар районнинг Г. Димитров номли 92-мактабда, Ҳ. Ҳ. Ниёзий номли 6-мактабда ва бошқа ўқув муассасаларида ҳам ўтказилмоқда.

М. ТОЖИБОЕВА.

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

МУКОФОТ МУБОРАК!

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛУВЧИ КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА «ҚАҲРАМОН ОНА» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган оналарга «Қаҳрамон она» унвони ҳамда «Қаҳрамон она» ордени берилсин:

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДАН:

Исоқова Февзия — Орджоникидзе районидан, ишчи.
Комилхонова Назира — Коммунистик районидан, уй бекаси.
Машкурова Яхшигул — Оҳангарон районидаги Ворошилов номли совхоз ишчиси.
Расулова Санобар — Паркент районидан, ишчи.
Тайманхўжаева Зарипа — Янгийўл районидаги «Интернационал» колхози аъзоси.
Талапова Султонби — Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхоз аъзоси.
Фозилова Ўғилбу — Паркент районидан, уй бекаси.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 21 февраль.

ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛЯПТИ?

ЁШ ОИЛАЛАРГА МАДАД

Маълумки, жамиятимиз анча мураккаб ва оғир вазиятни бошдан кечиряпти. Дўконлар бўм-бўш. Бозорларда эса нарх-наво «осмонда». Хорижий мамлакатлардан келаётган моллар тижорат дўконларида фалон пулга сотиляпти. Мана шундай пайтда биринчи бор турмуш қураётган йигит-қизларга ва уларнинг оилаларига енгиллик туғдириш мақсадида жумҳуриятимиз Президенти чиқарган Фармон жонга оро кирди.

Мазкур фармон ижроси қандай амалга оширилаётгани ҳақида Тошкент вилоят савдо бошқармаси бошлиғи А. М. Холибоев билан суҳбатлашдик.

— Акром Маҳмудович, Президент Фармони бўйича вилоят шаҳар ва районларида нималар қилинди?

— Аввало шуни айтиш керакки, бошқармамизга вилоятимиздаги 6 та — Чирчиқ, Ангрен, Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод ҳамда Янгийўл шаҳарлари савдо тармоқлари, шунингдек, ишчиларнинг таъминоти бўлимлари қарайди. Районлар эса вилоят матлубот жамияти ихтиёрида. Мана шу шаҳарларнинг барчасида ёш оилалар дўконлари хизмати йўлга қўйилди. Булар асосан мавжуд бўлган мебель дўконлари бўлиб, улар бироз кенгайтирилди. Фармонда айтилганидек, жумҳуриятимизда тайёрланган мебель ҳамда гилам, палослар 40 фоиз (800 сўмдан ошмаслиги керак) арзонлаштирилган нархда сотилмоқда.

— Мана шу моллар мавжуд бўлган мебель дўконлари фондидан олинадими ёки алоҳида келтириладими?

— Мазкур дўкон фондидан, албатта. Бошқа илож йўқ. Чунки мол жуда кам.

— Айтингчи, вилоят шаҳарларидаги дўконлар қанча миқдорда мебель, гилам ва палослар олишади?

— Жумҳурият савдо вазирлиги Тошкент вилояти шаҳарларига 3100 та мебель ҳамда шунча гилам ажратди. Шундан 700 таси Чирчиқ, 650 таси Ангрен, 450 таси Янгийўл, 450 таси Бекобод ҳамда 250 таси Оҳангарон савдо бўлимларига берилди. Олмалиқ шаҳар ишчиларини таъминлаш бўлимига эса 600 та мебель ҳамда гилам, палослар бериш кўзда тутилган.

Айни пайтда Чирчиқ 18 та, Ангрен 13 та, Янгийўл 13 та, Оҳангарон 6 та ҳамда Бекобод савдо бўлимлари 5 та мебель ва шунча гилам, палос сотди.

— Мана шу нарсалар айнан эгаларига сотиляптими ёки таниш-билиш, қариндош-уруғ дегандек, «орқа эшикдан» чиқиб кетяптими? Буни ким назорат қилади?

— Бу нарсани ҳар битта савдо идораси директори қатъий назорат остига олган. Мана шу ишларни тўғри йўлга қўйиш ва бошқариш мақсадида бошқармада йиғилиш ўтказдик. Унда директорлар, дўкон мудирлари иштирок этишди. Шунингдек, аҳоли талаб, эҳтиёжи маълум қилинди. Аслида ёш оилаларга турли ҳажмдаги гилам ва палослар, шунингдек меҳмонхона, ётоқхона ҳамда ошхона мебеллари ажратилган. Бир оила бу нарсаларнинг фақат биттасини ҳарид қилиши мумкин. Маълум бўлишича, меҳмонхона учун мебель ҳамда эни икки, бўйи уч метр ҳажмдаги гиламга эҳтиёж кўпроқ сезиляпти.

— Мазкур дўконлардан ташқари келин-куёвлар дўконлари ҳам борми? Бор бўлса у ердаги савдо тартиби қанақа?

— Ҳар бир шаҳарда келин-куёвлар дўкони бор. У ердаги моллар бахт уйларидан берилган махсус таклифнома орқали сотилади.

— Шу ўринда тижорат дўконлари ҳақида ҳам икки оғиз гапирсангиз. Бундай дўконлар доимийми ёки вақтинчаликми?

— Тижорат дўконлари ҳар бир шаҳар ва районларда очилди. Менимча, доимий бўлса керак.

— Фақатгина маоши ҳисобига кун кўрадиган оддий оилалар бунақанги тижорат баҳосида бирор нарса сотиб олишолмайди-ку. Савдо-сотиқ қандай бўляпти?

— Гапингиз тўғри. Бироқ шундай бўлса-да, дўконларда мол турмаяпти. Масалан, Чирчиқ шаҳридаги 153-тижорат дўконида шу кунгача 5 миллион 100 минг сўмлик турли саноат моллари сотилди. Ёки Ангрендаги 79-дўконда 3 миллион 386 минг сўмлик савдо қилинди. Бошқа шаҳарларда ҳам шундай.

— Ҳозир база, омборларда моллар бору, негадир сотилмаяпти. Бунинг сабаби нимада?

— Менимча, омборларда ортиқча нарса йўқ. Бор моллар сақланиш муддати тугаши билан дўконларга чиқариляпти. Айрим нарсалар, масалан телевизор ва бошқалар, сотиш нархлари қўйилмагани сабабли сақланяпти. Ишонаманки, булар ҳам тез кунда харидорларга етказилади.

— Акром Маҳмудович, кейинги пайтда нарх-навонинг оширилишини қандай изоҳлайсиз?

— Ўзингизга маълум, корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг таннархи ошиб бормоқда. Бу ўз навбатида нарх-навога ҳам таъсир қилади. Қисқаси, ҳеч қайси корхона зарар кўргиси келмайди.

Биз бозор иқтисодиётига биринчи бор қадам қўймоқдамиз. Бу борада ҳали тажрибамиз йўқ. Шунинг учун ҳар хил ваҳима гаплар кўпаймоқда. Менимча, янгиликдан қўрқмаслик керак. Ўйлайманки, бу усул ижобий самаралар беради.

Р. УСМОНОВА.

• Халқ ҳофизлари

ЖУМҲУРИЯТИМИЗ Президентининг фармони билан «Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи» унвонининг қайтадан таъсис этилиши маданий ҳаётимизда ўзига хос воқеа бўлди. Кўп ўтмай халқимизнинг бир қатор севимли хонандалари бу юксак унвон билан тақдирландилар. Улар орасида жумҳурият телевидение ва радиоэшиттириш давлат қўмитасининг Юнус Ражабий номли мақомчилар дастаси хонандаси Ҳасан Ражабий ҳам бор.

Ҳасан РАЖАБИЙ:

МУСИҚА ИНСОННИ ТАРБИЯЛАЙДИ

Ҳасан ака отаси — ўзбек халқ мусиқа маданиятининг атоқли намояндаси, академик Юнус Ражабий изидан бориб, классик мусиқа меросимизни фаол тарғиб этиб келмоқда. Айниқса, истеъдодли хонанда ижросидаги «Сайдинг қўя бер, сайёд», «Жудо», «Муножот», «Кошки», «Ушшоқ», «Фарғона тонг отгунча», «Не наво соз айлагай», «Сегоҳ», «Гиря», «Куйгай» сингари ўзбек халқ қўшиқлари ва мақомларини санъат ихлосмандлари ҳамиша ҳузур қилиб тинглашади.

Жумҳуриятимизда 1991 йил — Алишер Навоий йили деб эълон қилингач, Ҳасан аканинг ҳам ташвишлари кўпайди: хонандани гоҳ у, гоҳ бу анжуманга таклиф қилишади, ундан ҳазрати Навоий ғазаллари билан ижро этиладиган қўшиқлардан айтиб беришини илтимос қилишади. Ҳофиз бундай таклиф ва илтимосларни бажонидил қабул қилиб, қўлида сози, тилида қўшиғи билан эл-юртимизга бел боғлаб хизмат қилиб келаётир. Бир томонда эса бўлажак Юнус Ражабий уй-музейининг аҳволидан огоҳ бўлиб туриши шарт... «Қўшиқ айтган етар муродга», деган халқ ҳикматини дилига жо этган Ҳасан Ражабий ўз қўшиқлари билан мухлисларини сўз санъатининг беқиёс оламига, хусусан, Алишер Навоийнинг гўзал маънавиятига бошлар экан, бунинг учун кишилар ҳофиздан беҳад мамнун бўлишади, уни зўр ҳаяжон ва ҳайрат ичра гулдасталар ва олқишларга кўмишади.

Биз Ҳасан Ражабийни рўзномамиз таҳририятига таклиф этиб, у кишининг бир мухлиси сифатида суҳбатидан баҳраманд бўлар эканмиз, ҳофизга бир неча саволлар билан мурожаат этамиз.

— Ҳасан ака, «Ўзбекистон халқ ҳофизи» унвонига эга бўлган санъаткор зиммасига, табиийки, улкан масъулият юкланади. Сиз бу улуғ номни оқлаш ва уни пок сақлаш учун қандай эзгу ўй-фикрлар билан яшаяпсиз!

— Ҳақиқатан ҳам бу юксак унвон зиммамга жуда катта вазифалар юклаётир. Сабаби, бу шарафга эришганлар орасида энг ёши мен эканман, бу менга эл-юрт ишончини оқлаш учун бутун куч-ғайратим ва қобилиятимни сарфлашга руҳлантиради. Очиғини айтсам, баъзи бировларнинг орқаваротдан «Ҳасаннинг унвон олишига ҳали эрта эди», деган узун қулоқ гаплари ҳам қулоғимга чалиниб қолади. Менимча, хонандалар ўз истеъдодлари ва имкониятларини сарфлаб бўлишларини кутиб ўтирмасдан уларни эртароқ, яъни ёш пайтларида рағбатлантирган маъқул деб ҳисоблайман. Чунки бундай эътибор уларга катта масъулият юклайди, айни пайтда кўнгилларини кўтаради, янгидан-янги ижодий изланишларга даъват этади. Шу ўринда мен мақомчилар дастасида жуда самарали ижод қилаётган Маҳмуджон Тожибоев сингари талантли ёшларни назарда тутаман. Шу жиҳатдан ҳам бу юксак унвонга лойиқ кўрилган эканман, уни эл-юртимизга ҳормай-толмай хизмат қилиш билан оқлашга, ижрочилик қобилиятим ва маҳоратимни ана шу эзгу мақсад йўлида сарфлашга ҳаракат қиламан.

— Шу ўринда санъаткор бўлиб етишингизда сизга отангизнинг таъсири ва оиладаги муҳитни ҳам эслаб ўтсангиз.

— Минг қатла шукурки, бахтли бир оилада туғилиб-ўсган эканман. Боиси, отамиз — Юнус Ражабий ўзбек халқ мусиқа асарларини 12 жилдга тўплаганлар. Улар орасида болаларга мўлжалланганлари, аллалар, яллалар, сурнай йўлидаги ва катта ашулалар жамланган. Булардан ташқари, унда Тошкент—Фарғона мақом йўлларида ижро этиладиган қўшиқлар ҳам бор.

Уйимизда халқимизнинг кўзга кўринган санъаткорлари тез-тез жам бўлишиб туришар, бу давраларда асосий мавзу санъатимизнинг ютуқ ва муаммолари бўларди. Табиийки, бу учрашувларнинг руҳи тасаввуримизда муҳрланиб қолган. Ана шу оилавий муҳит туфайли бизнинг кўпчилигимизда санъатга ошнолик пайдо бўлди, ўз тақдиримизни ана шу соҳага боғладик.

Халқимиз ҳазрати Алишер Навоийнинг тили ва фалсафий қарашларини яхши тушунмаганидай, биз классик мусиқа санъатимиздан ҳам анча узоқлашиб кетгандик. Шунинг учун отамиз турғунлик йиллари бўлишига қарамай, ўзларининг эзгу мақсадлари ва эътиқодларидан чекинмасдан, ижодий йўли тўғри эканлигига қатъий ишонган ҳолда, ўша даврнинг карчалонлари ва тўралари билан курашиб, ўзбек халқ мусиқа дурдоналарини тўпладилар. Булардан ташқари, илгари мусиқа билим юртлари ва мактабларда, ҳатто консерваторияда ҳам меросимизга эътибор суст эди. Бу соҳа чуқур ўрганилмасдан ўз ҳолига ташлаб қўйилганди, миллий мусиқамиз бойликларини тарғиб этиш учун зарур дарслик ва қўлланмалар яратилмасди.

Оиламизда жами 9 нафар фарзанд бўлиб, биз, укам Тоҳир билан халқ сайиллари, тўю маъракаларга бирга борардик. Тоҳир рубобни жуда ўрнига қўйиб чаларди. Биз у пайтлар отамизнинг ёнида юришга тортинардик. Бир куни томда уй юмушларини бажариб, ашула хиргойи қилиб юрсам, дадам: «Ҳасанбой, нима, пластинка эшитаяпсанми?» деб сўраб қолдилар. «Йўқ, ўзим хиргойи қилаяпман», дедим. У киши ўзини бепарво тутган ҳолда ижодхоналарига кириб кетдилар...

Дадам тўй-маъракаларга борганимни эшитиб қолсалар, «ашуланинг манови жойини бундай айт, энг аввало, шеър ёки ғазалнинг мазмунини билиб ол. Мабодо тушунмайдиган сўзлари бўлса, луғатга қара, билмаганингни уялмасдан сўраб ол», деб насиҳат қилардилар. Бу ўгитларга амал қилиб шеърларни ўзим яхши тушуниб айтганимдан сўнг мени ҳам одамлар бошқача тинглай бошладилар. Шундан кейин Навоий ғазалларига меҳр-муҳаббатим кучайиб, сўзларини жой-жойига қўйиб айтадиган бўлдим, ҳазратнинг руҳи менга мададкор бўлиб, бор вужудим билан куйлай бошладим... Шунинг учун ҳам мени ҳар сафар навоийхонлик ва бобурхонлик каби назм ҳамда наво кечаларига таклиф этишса, бошим осмонга етади. Улуғ бобокалонларимизнинг руҳи шод бўлсин деб, таклиф ва истакларни ҳеч бир эътирозсиз қабул қилиб, қўшиқлар куйлайман. Ҳар бир чинакам санъаткор шундай бўлиши лозим деб ўйлайман.

Шундай мусиқа ва шеърият кечаларида Юнус Ражабийнинг санъатидан баҳраманд бўлган қариялар: «Отангни эслатиб юбординг, кел, пешонангдан ўпиб қўяй», дейишади. Баъзи бировлар эса «отасига тақлид қилаяпти» деб пичинг қилишади. Мен бундай паст-баланд гапларга парво қилмайман, аксинча, отамнинг яхши фазилатларидан озмикўпми ўрганганимдан хурсанд бўламан. Боиси, отам ўз шогирдлари ва фарзандларига мусиқа сирларини ҳамиша чин юракдан, меҳр билан ўргатардилар. Аслида эса у кишининг санъат соҳасидаги маълумоти олий даражада эмасди. Бироқ қувваи ҳофизаси-хотираси кучли бўлганлиги туфайли тўйларда ижро этиладиган куй-қўшиқларни жуда зийраклик билан эслаб қолардилар, кейин уларни нотага туширардилар.

Отамнинг Алишер Навоийга ихлослари баланд эди. Шунинг учун ҳам у киши «Мени Навоий шеърларидаги фалсафанинг кучлилиги мафтун этади, уларга бирин-кетин мусиқа ёзсам деб орзу қиламан. Қанийди, мўъжиза рўй бериб ёшим қирққа бориб қолса... қиладиган ишларим ҳали жуда кўп», деб куйинардилар. Ана шу меҳр-муҳаббат туфайли отам Навоийнинг 20 га яқин ғазалига куй басталаб, уларни ижро этдилар, Учта йирик саҳна асарига мусиқа ёздилар. «Ўзбек халқ музикаси» ва «Шашмақом» китобларини ёзиб, чоп эттирдилар. Хуллас, отам қайси шеърга қандай куй мос келишини жуда тез ва нозиклиқ билан илғайдиган, мусиқа меросимизни кўз қорачиғидек авайлаб-асрашга бутун ҳаётини бағишлаган киши эдилар. Халқимизнинг севимли ҳофизлари сифатида танилган Ортиқхўжа Имомхўжаев, Очилхон Отахонов, Фаттоҳхон Мамадалиев, Коммуна Исмоилова, Берта Довидова, Ориф Алимахсумов ва мақомчилар дастасининг бошқа кўпгина санъаткорлари отамнинг садоқатли шогирдлари сифатида унинг эзгу ишларини давом эттиришаяпти.

— Ҳасан ака, ёш авлоднинг ўзбек классик мусиқа санъатига муносабати ўзингизга маълум. Уларда Оврўпа мусиқасига мойиллик кучли. Агар ойнаи жаҳон ва радиодан миллий куйлар таралидиган бўлса, уларни тинглаш учун сабр-тоқатлари етишмайди. Бунинг туб сабаби нимада деб ўйлайсиз!

— Болаларда миллий санъатимизга меҳр-муҳаббат уйғотиш учун боғча ва мактабларда мусиқа сабоқлари юқори савияда ўтказилиши лозим Чунки мусиқа болалар қалбида инсонийликни тарбиялайди, уларда меҳр-шафқат туйғуларини камолга етказади, жоҳилликни йўқотади, гўзаллик ва нафосатнинг қадр-қимматига етишга ундайди. Болалар кичкинтойлик чоғларидан бошлаб ашула тинглаб, миллий созларимизни бирбиридан фарқлашни билишлари керак. Мусиқа санъати сабоқларини олий ўқув юртларига ҳам жорий этиш, уни мажбурий фанлар қаторига киритиш лозим.

Жоҳиллик ва ёвузлик иллатлари қаердан пайдо бўлади? Бу — мусиқани билмаслик, уни тушунмаслик, нафосатнинг қадрига етмаслик оқибатидир. Шунинг учун боғча ва мактабларда фарзандларимиз учун таълим-тарбия ўзбек тилида олиб борилиши, болаларнинг овқат ейиши, ухлаши ва машғулотлар билан банд чоғларида алоҳида-алоҳида мусиқа эшиттирилиши мақсадга мувофиқдир. Шу тариқа миллий мусиқа асарларимиз уларнинг хотирасида тошга ўйилгандек муҳрланиб қолади.

Русларнинг ибратли томони шундаки, улар болаларини мусиқага кичкинтойлик чоғидан ошно қилишга одатланишган. Мусиқавий тарбияга хорижий юртларда ҳам эътибор кучли, аммо ўзбекларда... Бу муаммони оқилона ҳал этишга барча етук зиёлиларимиз бош қўшиши, бу борада жумҳуриятимиз миқёсида аниқ бир дастур ишлаб чиқилиши ва амалга оширилиши зарур деб ўйлайман...

Ўзбекистон халқ ҳофизи Ҳасан Ражабий билан суҳбатимиз анча давом этди. Мана, ўша мулоқотни қоғозга туширар эканман, беихтиёр қулоғимда хушовоз хонанда куйлаган бир қўшиқ жаранглади, санъаткор ўзига ярашган ҳазин ва майин ёқимли овозда куйлайди:

Сайдинг қўя бер, сайёд,
сайёра экан мендек,
Ол домини бўйнидин
бечора экан мендек,
Ўз ёрини топмасдан
овора экан мендек,
Иқболи нигун, бахти ҳам
қаро экан мендек,
Ҳижрон ўқидин жисми
кўп ёро экан мендек,
Куйган жигари-бағри
садпора экан мендек...

Назаримда, бу машҳур қўшиққа ҳофиз халқимизнинг бугунги қувонч ва ташвишларини ҳам сингдириб юборгандек туюлади, беихтиёр олис ўтмишимиз, ҳамма нарса, ҳатто меҳр-оқибат, муҳаббат ва шафқат ҳам тақчил бўлган бугунимиз, олдимизда турган номаълум келажак ҳақида ўйлайман. Бу ўй-хаёллар нечоғлик изтиробли бўлмасин, бизни фикрлашга, демакки, яшашга даъват этаётган санъаткорга ихлосим ошади. Унга улуғ бобокалонларимиз руҳи ҳамиша мададкор бўлсин, дейман.

Суҳбатдош Рустам ҒАНИЕВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
16 МАРТ СОАТ 14.00 ДА
НАВРЎЗ ТЕЛЕМАРАФОНИГА

ХАЙРИЯ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артистлари:

Шерали ЖЎРАЕВ, Ғуломжон ЁҚУБОВ, Бобомурод ҲАМДАМОВ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Феруза СОЛИҲОВА, Муножот ЙЎЛЧИЕВА, Ортиқ ОТАЖОНОВ, Нарзиддин ШЕРМАТОВ.

Жумҳурият I мақомчилар конкурси совриндори Раҳматжон ҚУРБОНОВ.

«ШОДЛИК», «ЛАЗГИ», «ЗАРАФШОН» давлат ашула ва рақс ансамбллари.

Чипталар Халқлар дўстлиги саройи кассаларида соат 11.00 дан сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

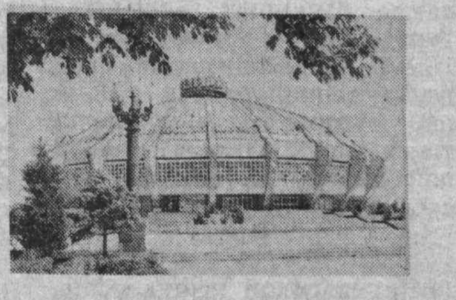

7 МАРТ СОАТ 17.00 ВА 19.30 ДА
8, 9, 10 МАРТ СОАТ 15.00 ВА 18.00 ДА

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
СССРНИНГ ЭНГ ЁШ СЕҲРГАРИ

ОЛЕГ КОНТУЕВ
ЎЗИНИНГ

«КЎҲНА ТИБЕТ СИРЛАРИ»

ДАСТУРИ БИЛАН ЧИҚАДИ
Касса соат 11.00 дан бошлаб ишлайди.
Маълумотлар олиш учун телефон: 44-35-91.

«Юбилей» марказий спорт саройида
13—17 МАРТ КУНЛАРИ
шаҳарликларнинг кўп сонли илтимосига кўра
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
ФАҚАТ 5 КУН

«САВОБ» ХАЙРИЯ ФИРМАСИ

ИТТИФОҚДА ТАНИЛГАН, ЖУМҲУРИЯТДА ЕТАКЧИ ЭКСТРАСЕНС-РУҲИЙ МУОЛАЖАКОР

АБДУРАФИҚ ҒОФУРОВнинг

Мамлакат бўйлаб узоқ сафари олдидан

ДАВОЛАШ СЕАНСЛАРИНИ ОЛИБ БОРАДИ

А. Ғофуров ўзининг ноёб қобилияти билан беморларни нафақат саҳнадан туриб, балки узоқ масофадан ҳам ва беморни суратига қараб, ёхуд кўнглидан ўтказиб ҳам даволаш хусусиятига эгадир. Бундай тадбирлар кўп маротаба тажрибада синаб кўрилган ва тасдиқланган. Ихлосмандлар орасида кўз касалликлари муттасил бош оғриқлари, уйқусизлик, қонбосим, бронхит, астма, қандли диабет, остеохондроз, полиартрит, артрит, артроз, юрак хасталиклари, ўпка, буйрак, жигар, ўтпуфак, ичак, ошқозон, тери касалликлари даволанади, сариқланиш асоратлари, умуртқа поғона ва қўл-оёқ суяклари жароҳатларининг оғриқлари йўқотилади семизлик, озиб кетиш, жинсий заифлик ва бефарзандлик дардларидан ҳам фориғ бўлишлар кузатилган.

Барча дардлардан кушойиш, руҳан бардам бўлай десангиз,
СЕАНСЛАРГА
МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!
Сеанслар соат 16.00 ва 19.00 да бошланади.
Чипталар «ЮБИЛЕЙ» спорт саройи кассаларида ҳар куни соат 10.00 дан ва ваколатли кассирлар томонидан сотилмоқда.
Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-53, 77-56-10.

«ЮБИЛЕЙ» МАРКАЗИЙ СПОРТ САРОЙИДА
1991 ЙИЛ 9, 10-МАРТ КУНЛАРИ

ТАЭКВОН-ДО БЎЙИЧА СССР БИРИНЧИ ЧЕМПИОНАТИ ЎТКАЗИЛАДИ

Мусобақаларда иттифоқдош жумҳуриятлар, Москва ва Ленинград шаҳарларининг энг кучли спортчилари, Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақалар, СССР Таэквон-до федерациясининг 1990 йилдаги биринчилиги ва Таэквон-до бўйича СССР кубогининг ғолиблари ва совриндорлари қатнашадилар.

МУСОБАҚАЛАРНИНГ БОШ ҲАКАМИ — **халқаро тоифадаги ҳакам** И. Л. ХОН (Тошкент).

Мусобақалар соат 10 да ва 15.00 да бошланади.

Чипталар «ЮБИЛЕЙ» Марказий спорт саройи, Ўзбекистон ССР Таэквон-до федерацияси кассаларида ва жамоатчи кассирлар томонидан сотилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 46-03-12, 46-07-53, 46-70-31.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 7/III да **Майсаранинг иши**, 8/III да **Байрам концерти**, 9/III да **Севилья сартароши**, 10/III да **Чипполино** (12.00), **Флория Тоска** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 7/III да **Жар**, 8/III да **Тақдир эшиги**, 9/III да **Тўмарис**, 10/III да **Куёв**.

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 7/III да **Гул ва Наврўз**, 8/III да **Гапни ғапир уққанга...** (16.00, 19.00), 9/III да **Гапни ғапир уққанга...** (19.00), 10/III да **Куёвлар конкурси**.

АБРОР ҲИДОЯТОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ДРАМА ТЕАТРИДА — 7/III да **Фармонбиби аразлади** (16.00 ва 19.00), 8/III да **Отасининг қизи** (12.00, 16.00 ва 19.00), 9/III да **Фармонбиби аразлади**, 10/III да **Зиёфат**.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими —325727.

Буюртма — 4881. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Индекс: 64672.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12